

DIRVA

Nr. 38

Kovas-March 31, 1961

Cleveland, Ohio

AMERIKA SUSTIPRINO SEATO ĮSPĖJIMĄ MASKVAI

Nors SEATO valstybių užsienių reikalų ministerių konferencija priėmė švelnesnę rezoliuciją Laoso klausimu, negu JAV valstybės sekretorius Dean Rusk buvo reikalavęs, tačiau nedelsiant Maskva buvo kitais keliais įspėta, jog JAV ir jos sąjungininkų nusistatymas ginti Laosą yra daug gilesnis, negu nuosaikiai suredaguota rezoliucija tai parodo.

Dean Rusk buvo reikalavęs rezoliucijoje aiškiai pasakyti rusams, kurie tiekia ginklus Laoso partizanams, jog SEATO nariai yra pasiryžę griebtis ginklo, jei to reikės, siekiant sukiudyti komunistų įsigalėjimą Laose. Jis nurodė, kad Gromyko vizitas prezidentui Kennedžiui neišryškines nieko naujo, kas būtų rodę Maskvos pasirošimą ginklų paliauboms. Pravdos asisakymai taip pat nerodą gerų Maskvos norų: jie dar atmiešiami grasinimais.

JAV griežtesnę liniją rėmė Tailandas ir Filipinai. Bet kiti SEATO nariai, kaip Prancūzija ir Britanija, buvo priešingi griežtai rezoliucijos formulė. Jie nurodinėjo, kad Pravdos kartojami komunistų tiesioginės intervencijos grasinimai gali būti realūs. Esą, ir komunistinė Kinija panašiai elgėsi 1950 metais, prieš įsikišdama į Korėjos karą.

Australijai pasiėmus tarpininko vaidmenį, suformu-

ma" jėga primestų kraštui savo užmačias.

Kaip iš gerai informuotų sluoksnių paaiškėjo, konferencija, nors rezoliucijoje tai ir nepasakyta, vieningai atmetusi bet kokius galimus pasiūlymus, kurie padalintų Laosą tarp komunistų ir nekomunistų, kaip tai yra panašiais atvejais atsitikę su Korėja ir Vietnamu.

SEATO nariai, kaip vėliau valst. sekr. Dean Rusk spaudos atstovams pareiškė, vieningai rėmę Laoso ir jo kaimynų gynimo "veiksmais, kurie tuo metu bus reikalingi" politiką. Bet jis atsisakė korespondentams aiškinti, ar eventualios karinės intervencijos atveju veiksmuose dalyvautų visi SEATO nariai. Taip pat atsisakė komentuoti, ar reikėtų naujos konferencijos karinei akcijai nutarti.

Po konferencijos valst. sekr. Dean Rusk išvyko į Indiją pasitarti su premjeru Nehru, kuris Laoso krizės komplekse iškyla svarbiausiu tarpininku tarp Rytų ir Vakarų.

Seato rezoliuciją su pasitenkinimu sutiko buvęs Laoso premjeras Phouma, kuris tuo metu viešėjo Paryžiuje. Maskva paskelbė miglotą pareiškimą, kuris aiškinamas, jog Kremlius sutinkąs priimti britų pasiūlytas ginklų paliaubas, bet savo nurodytomis sąlygomis. Oficialaus atsakymo į nota

Į Pietryčių Azijos zoną, kaip tikima, esą jau mesta apie 60,000 amerikiečių karių. Pradinei intervencijai, specialistų nuomone, reikią tarp 10,000 ir 20,000 vyrų.

Iš kitos pusės, jei prasi-dėtų derybos, krizė dar nebus greitai išspręsta. Koalicinės vyriausybės Laose buvo nekartą bandytos sudaryti, ir tie bandymai vis pasibaigdavo nesėkmėmis. Ketverius metus (1954-58) metais veikusi kontrolinė komisija, kurią atgaivinti dabar siūloma, nebuvo vieninga: Kanada palaikydavo karališkąją vyriausybę, Lenkija — Pathet Lao sąjūdį, o Indija nusileisdinėdavo prokomunistams, nors pripažindavo, kad karališkosios vyriausybės nusiskundimai būdavo pagrįsti. Nieką naujo netenka laukti ir dabar.

* JUNG TINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS dvidešimt trečiuoju konstitucijos papildymu suteikė savo sostinei teisę rinkti JAV prezidentą ir viceprezidentą. Kolumbijos distrikto kova dėl šių teisių tęsėsi 160 metų ir jo buvo laimėta, kai Kansaso valstija trisdešimt aštuntu balsu ratifikavo konstitucijos papildymą.

* TANGANIKA taps nepriklausoma gruodžio 28 dieną. Britai šią Afrikos teritoriją administruavo nuo 1919 metų. Šiame krašte nelaukiama jokių sukrėtimų, nes tarp 9 mil. afrikiečių, 117,000 azijatų bei arabų ir 22,000 europiečių viešpataujanti rasinė harmonija.

JŪRATĖ VEBLAITYTĖ, 13 m., iš Elizabeth, N. J. dalyvaus jaunųjų pianistų varžybose, įvykstančiose balandžio 29 d. Clevelande. Ji piano muzikos mokosi Julijos Rajauskaitės studijoje.

LAUKIAMA BERLYNO KRIZĖS PAAŠTRĖJIMO

Įpusėjus Varšuvos pakto narių konferencijai, Maskvoje pradėjo vis labiau skliti gandai, kad Sovietija galinti iš savo satelitų kraštų atitraukti daugiau raudonosios armijos dalinių.

Apie konferencijos eigą Maskvoje visiškai tyliama, bet diplomatiniai stebėtojai tarpe pradeda įsivyrėti įsitikinimas, kad pagrindinę jos sudaro ne Laosas, o Rytų Vokietiją ir Berlyną.

Ryšium su tuo tikima, kad turinčios pagrindo pakartotinai iš Rytų Berlyno ateinančios žinios apie pasiruošimus Rytų Vokietijoje steigti branduolinius ginklais aprūpintus raketinius sovietinės armijos dalinius. Tuo atveju dalis konvenciniais ginklais aprūpintų dalinių galėtų būti atitraukta iš Rytų Vokietijos ir galbūt kitų satelitinų kraštų.

Ši prielaida turėtų paaiškinti Maskvoje kursuojančius gandus apie sovietų įgulų sumažinimą satelitinuose krštuose, kur jos tebestovi nuo praeito karo pabaigos.

Londono diplomatiniai sluoksniai ryšium su Varšuvos pakto narių konferencija pradeda tikėti,

kad rusai ruošiasi paaštrinti krizės Vokietijoje ir Berlyne. Pagrindo tam spėliojimui suteikią pastaruoju metu vis dažniau sovietinių pareigūnų oficialiai ir neoficialiai kartojami pareiškimai, jog Laoso krizė ir branduolinių bandymų nutraukimo konferencija nesą svarbūs dalykai, tuo tarpu Berlyno, Vokietijos ir visuotinio nusiginklavimo problemos esančios labai svarbios.

Kiti prnešimai iš Maskvos saiko, kad Chruščiovas pastaruoju metu santykiuose su užsieniečiais pradėdąs rodyti vis didesnę agresingumą Vakarų atžvilgiu.

Britai tiki, kad sovietai šiuo metu galį išvystyti agresingesnę liniją Europoje dėl šių priežasčių:

* rusams gerai žinoma, kad Washingtono ir kitose Vakarų sostinėse vyksta NATO politikos ir struktūros peržiūrėjimas. Rusams tai suteiktų pulką progą išnaudoti laikiną organizacijos susilpnėjimą.

* Vakarų Vokietijoje artėja visuotiniai rinkimai, Sėkmingas spaudimas į Vakarų Berlyną, at-

naujinus grasinimus paversti jį "laisvu miestu", galbūt susilpnintų vokiečių pasitikėjimą NATO sąjunga ir atitinkamai atsilieptų į rinkimų rezultatus. Nors sovietams nėra pasisekę pasiekti lemiamos įtakos Vakarų Vokietijos rinkimuose, bet jie niekada nėra atsispyrę pagundai bandyti juose pasižvejoti.

Iš kitos pusės, Rytų Vokietijos komunistai niekada nėra slėpę savo noro, kad Sovietija paskubintų separatinės taikos sutarties ir Berlyno paskelbimo "laisvu miestu" įvykdymą.

Nors šiuo metu pagrindinį Rytų-Vakarų santykių klausimą sudaro Laosas, bet sovietų taktika visą laiką yra pasižymėjusi stailiais posūkiais, krizių židinius permetinėjant iš vieno pasaulio krašto į kitą. Todėl laukiama, kad sovietai galį padaryti tariamų nuolaidų Laoso klausimu, siekdami sušvelninti Vakarų vyriausybės reakcijas, bet tuo pat metu pradėdami vystyti naują spaudimą.

* SOVIETIJOJE tebesitęsiant žemės ūkio ministerijų valymams, nauju Uzbekistano žemės ūkio ministeriu paskirtas Manamovas, kuris ligšiol dirbo Maskvoje, medvilnės auginimo tyrimų srityje. Uzbekistanas, po JAV ir komunistinės Kinijos, yra didžiausias pasaulyje medvilnės augintojas, aprūpinąs du trečdalius Sovietijos pareikalavimo.

* JAV IR SOVIETIJA pagaliau po ilgų derybų susitarė pasiūlyti, kad Jungtinių Tautų plenumo debatai nusiginklavimo klausimu būtų atidėti rudens sesijai.

* PREZ. KENNEDY įteikė kongresui gerokai pakeistą, ankstesnės administracijos paruoštą, biudžetą, kuris, kaip laukiama, sukels nemažų ginčų. Gynybos projekteuose prez. Kennedys pasiūlė padidinti Polaris povandeninių laivų ir Minuteman tarpkontinentinių raketų gamybą, bet nubraukė už garsą greitesnių bombonešių B-70 programą ir atominų lėktuvų projektą.

luota kompromisinė rezoliucija, bet, kaip JAV valst. sekr. po poros valandų spaudos konferencijoje pareiškė, rusai turį sugebėti ją skaičiuoti "tarp eilučių".

Rezoliucijoje išreiškiamas "gilus susirūpinimas" komunistinių kraštų remiama partizanų veikla, brutaliai laužant ženevos sutartį, ir išreiškiamas pageidavimas, kad "suvienytas, nepriklausomas ir suverenus Laosas galėtų laisvai pasirinkti savo kelią, nespaudžiant jokių valstybei ar valstybių grupei". Toliau rezoliucijoje Maskva reikalaujama priimti britų pasiūlytas ginklų paliaubas ir tarptautinės derybas, siekiant neutralaus ir nepriklausomo Laoso.

Rezoliucijoje taip pat išreiškiamas susirūpinimas dėl komunistų partizaninės veiklos P. Vietname ir pabrėžiama, jog SEATO nariai yra tvirtai nusistatę neleisti, kad "ginkluota mažu-

Nors Laosas šiandien yra virtęs viena iš pavojingiausių tarp-tautinių krizių, kuri gali iššaukti didesnio masto ginklų konflik-tą, fronto vaizdai pačiame krašte yra gana kuklūs. Nuotraukoje: karališkoji armija tvirtinasi pocijose prieš artėjančius pro-komunistus.

buvo laukiama kas valandą, bet jis dar gali nusitęsti ir kelias dienas.

Pačiame Laose komunistų puolimai sumažėjo, bet neaišku, ar ruošiantis ginklų paliauboms, ar laukiant naujų ginklų papildymų.

JAV septintasis laivynas, operuojąs Pietryčių Azijoje, papildytas šeštu lėktuvnešiu, gabenančiu malūnsparnius su įrengimais povandeniniams laivams sekti. Pentagono pareigūnai tiki, kad nuosaiki SEATO rezoliucija, kautynių susilpnėjimas ir kai kurios sovietų užuominos apie galimą britų pasiūlymo priėmimą leidžia spėti, jog karinės intervencijos bus išvengta. Bet pasiruošimai jai tęsiasi, siekiant komunistams parodyti pasiryžimą ginti Laosą.

Neutralumo kelias pilnas pavojų...

PORTUGALIŠKOJI AFRIKA IR ANTIKOLONIZMO AUDROS (1)

PORTUGALŲ SVAJONĖ - VIDURIO KELIAS

Portugališkoji Afrika ilgai atsispyrė prieš įvairių permainų vėjus, bet tie vėjai Afrikoje jau įgyja audrų stiprumą. Seniausias Europoje diktatorius-premjer dr. Antonio Oliveira Salazar pastaruoju metu nuolat kartoja savo tautai ir pasauliui: "Tik tvirtai laikykimės! Tai visa, ko reikia, kad audra praeitų."

Bet audra nepraeina. Portu-

"Jūs galite teirautis ir rašyti viską, kas jums atrodo esant bloga mūsų provincijose," kalbėjo jie laikraštininkams. "Bet mes prašome, kad jūs būtumėte objektyvūs ir iškeltumėte taip pat tai, ką rasite gero."

Vieno tų laikraštininkų, amerikiečio B. Welles, stebėjimų santrauką čia perduodame ir savo skaitytojams.

po kraštą, negalėjęs aiškiai konstatuoti, jog esama nepasitenkinimo arba "baisių" politinių sąlygų.

Sukilimų ar riaušių galimybes artimoje ateityje esančios nerealios, nebent jas sukurstytų pastovi, profesionališkai suorganizuota agitacija iš užsienio. Šiandieninėje Afrikoje tokį atvejį galima prileisti, bet portugalų tvirta administracinė kontrolė, tradicinis valdančiosios klasės baltųjų ir spalvotųjų su gyvenimas, pridedant didžiosios nerastingų gyventojų dalies chronišką apatiją, nesuteikia galimybes tokioms prielaidoms.

Portugalų Afrika susideda iš trijų provincijų: Angolos (didžiausios ir turtingiausios), Mozambiko ir mažos portugalų Gvinėjos.

Angola apima 481,000 kvadr. mylių, turi 1000 mylių ilgio pajūrį ir apie 4,5 mil. klajoklių gyventojų, kuriuos įvairiu mastu valdo maždaug 300,000 baltųjų, mulatų ir juodųjų. Angola yra didžiausias papuošalas Portugalų imperijos vainikui.

Kartu su antrąja provincija, Mozambiku, Angola absorbuoja apie 23% viso Portugalijos eksporto. Iš ten išvežama kava, deimantai ir įvairūs mineralai, aprūpiną Portugaliją doleriais, kuriuos ji naudoja savo nuožniūrai, ne visada patenkinama savo kolonijoms.

Abi teritorijos teikia pigią vietinę darbo jėgą, kaip Pietų Afrikos Unijoje, Rodezijos arba dar neseniai belgų Konge. Bet Angola auga ir reikalinga didėjančios darbo jėgos, tad atlyginimai ir sąlygos, laikui bėgant, pamažu gerėja.

Angola, be to, suteikia Portugalijai tarptautinės jėgos statusą. Ji turi du gerus, gilius uostus -- Lobitą ir Luandą. Benguelos geležinkelio linija turi gyvybiškai svarbų ryšį su vienintele Afrikos transkontinentine geležinkelio linija, kuri rytinėje pakrantėje atsiremia į Portugalų Beirą. Ši linija Angolą riša su toliais kraštais, kaip sausumoje uždaromis Rodezijos, kadaise klestėjusiu belgų Kongu ir Mozambiku.

(Bus daugiau)

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

DRUSKOS KATEDRA EŽERO DUGNE...

(2)

Ign. Andrašiusas

Šis didelis dievnamis savo senumu nepasizymi. Tačiau jo kilmės pradžia yra aplaistyta ašaromis, krauju ir vergijos padariniais.

Kolumbo laikais šios šalies nukariautojai vietos indėnus, kaip vergus, skubiai pajungė druskos kasimo darbams. Darbą atliko labai paprastomis priemonėmis. Vietos indėnai buvo žiauriai išnaudojami, kankinami ir ne vienas šiame labirinte galą gavo. Bet šimtmetis po šimtmečio tas darbas tęsėsi labai palengva. Po pirmojo pasaulinio karo šiam darbui buvo panaudotos modernios mašinos.

Šiuo metu padaryta didelė pažanga. Daug naujų išėjimo kelių pastatyta. Patogios aikštės iš trapių akmenų iškaltos ar išsprogdintos. Ir po šio karo, pagal vietos arkivyskupo sumanymą, įkurta garsioji Zipaguiros druskos kasyklose katedra.

Apleidžiant šią slaptąją natūralios gamtos vietovę kažkoks keistas jausmas pagauna žmogų. Kokio nežinomo ir žmogaus dvasią pavergiančių dalykų yra po žemės pluta susikūrę!

Kai vėl patekome į asfaltu išklotą lygų kelią, paskendusį šventadieniškoje kolumbiečių judėjimo nuotaikoje, mūsų įgytas jausmas palengva sutirpo ir mes

pradėjome gyventi gamtos vaizdų tikrove. Nors ta tikrovė labai marga, nelygi, ir europiečiui neįprasta, bet gamtos fone gana įdomi.

Čia, pakelėje, sutiksi elegantiško elgesio paryžiečius, ar šaunaus skonio europiečius. Bet visi jie iš tos sekmadienio mašalynės išsiskiria ir savo sekmadienio poilsį nukreipia paprastai, bet jiems priimtina ir priderama rutina. Tat netenka stebėtis, kad prie to plataus kelio yra atsiradę ištaigingi restorantai, valgyklos ir kitokie maisto ir gėrimo patogumai. Jie nėra patrauklūs savo pastatais, bet valgio turinys visados prilygsta, o gal ir pralenkia, moderniškas miesto užėjus.

Jie turi vidinio orumo, už pinigų neperkamą jaukumą ir todėl jų valgio skonius, patarnautojų elgesys, yra patrauklus ir žavintis. Nežiūrint, kad pakelėje yra prikepta įvairių patiekalų: "Ilanerų", avių, jautių ir kumpių bet europietis tuos dalykus palieka kolumbiečiams. O jis savo alkį patenkina europietiškos virtuvės gaminiais. Ir atrodo, kad geras mokytojas visados turi duoti žavintį toną savo neišspru-

sintam mokiniui.

Trečią valandą mūsų trijulė stovėjo prieš didelį, statmenai krintančio vandens veidrodį. Iš šonų gaubė du iškilus senyvo masyvo kalnagubriai. Aplinkui, netvarkingai išsidėstę drybsojo tarpekliai ir sunkiai įžengiami skardžiai bei šlaitai, apaugę lieknais eukaliptų medžiais. Smiltainių uolos, dąbos ir vandens nušifuoti akmenys, beraščio gamtos tyrinėtojo išmintimi kalbėjo, kad pro čia senais, senais laikais iškėlė gausūs buvusio Sant fe ežero vandenys į plautį Atlantą. Liko nedidelė Bogotos upė ir savo aukščiu (140 m) garsus Tequendamos krioklys. Nors ir nedidelė Bogotos upė, bet liūčių periodais, ji sugeba parodyti praeities šelstančios didybės galybę.

Žvelgiant į krintantį Tequendamos vandenį įsiklausius į jo monotonišką užesį, kažkoks šiurpas nukrečia žmogaus kūną. Juk čia ne vienas jaunuolis ar jaunuolė, skaudžiai nutraukę gyvybės siūlą dėl nelaimingos meilės. Sužalotais nervais tragiškai užbaigę gyvenimo galą nepasisekimo ištekais prekybininkas ar pramonininkas.

Tačiau šių laikų išradimai tą Tequendamos vandens siaubo stichiją pažaboję ir privertę žmogaus patogumui tarnauti. Ir štai, aplink tą vietovę, tvarkingai išsidėstę stovėjo Tequendamos elektros jėgainės pastatai. Jų viduje įvairios mašinos gamino elektros baltą auksą. Baltas auksas vario laidais plaukė į Bogotos miestą, kad jo nevisai švarų veidą padabintų žerinių spindulių grožybę ir patogumų.

Pavakariais mūsų sekmadienio iškyla palinko Bogotos miesto kryptimi. Lygus, naujai nutiestas kelias buvo nuklotas įvairiaspalvių mašinų grandine. Prieš mus užsidėję miestais iš Tequendamos vandens kilusio aukso šviesės, 20 kilometrų ilgio mirguliuojančioje šviesojetysioje Kolumbijos žemės sostinė. Jos viršūnė, tarytum milžiniškos karalienės karūna, puošė kalno plokštumoje pasistiebusi Monserates balta bažnyčia.

Po geros valandos kelionės mes atsiradome Monserates kalno papėdėje. Papėdėje virė Bogotos miesto sekmadienio kasdienybės gyvenimas. Muchachos gėrė "Bavaria" ir valgė "chicharoną" - kiaulės odą, sugrūžintą verdančiuose taukuose.

Ore kabantis keltuvas mas užkėlė į Monserates kalno plokštumą. Keista sąjauja suspaudė mūsų krūtines ir duslus užses spengė ausyse. Mes buvome pakilę 3,2 km. nuo jūros lygio. Europos Alpeose tokioje aukštumoje vieši amžina žiema, o čia žaliuoja medžiai ir bando skleisti žiedus kai kurios gėlės.

Monserates bažnyčioje viešpatavo maldos ir susikaupimo rimtis. Skoningai apšviestos bažnyčios vidų gaubė vidurnakčio tyla. Iš toliau atkeliavę senyvi žmonės ėjo kalvarijas. Prieš didįjį altorių, pakilėnėje vietoje, po stiklo gaubtu, graudingai vaizdą sudarė Kristaus stovykla, vaizduojanti Kristų nešinę kryžių. Aplinkui keliais ėjo senyvos moterys ir bučiavo iš šventosios žemės atvežtą Kristaus kryžiaus liekanų relikvijas. Buvo maldingo susikaupimo rimties ir susimastymo valandėlė.

Ir kai po pusvalandžio apleidome maldų ekstazėje paskendusią vienuolyno bažnyčią, pastebėjau, kad Donos senoros Margold yra atidara rankinukas. Ji šaltai pratarė:

- Ir ištuštino, kaip šventųjų Metų iškilmingose Bazilikos pamaldose Vatikane.

Aš pridariau:

- Neblogesni kišenių tuštinimo menininkai slepiasi ir Monserates bažnyčios šėšėliuose.

Dvelkė šaltas juodos nakties vėjas. Bogotos miestas skendėjo lietaus ir miglos jūroje. "Savanos" erdėje griaudė ir žaibavo. Virš Monserates vienuolyno bažnyčios iš gilų gelmių mirgėjo šaltos žvaigždės.

Žvelgiant iš Monserates kalno panoramos tai buvo gražus ir didingas tropinės žemės natūralus gamtos vaizdas. Buvusio "savanos" ežero apimties plotą suvystę tropinės nakties praeities sapnai, kurių reikšmę atspėjo mokslo pažanga ir pajungė žmonių gerovės, gėrio ir grožio tarnybai.

Cosmos Parcels Express Corp.

(Licensed by Intourist)

PASKUBINA JŲSŲ SIUNTINIUS JŲSŲ DRAUGAMS IR GIMINEMS I BET KURIĄ SSSR DALĮ.

SIUNTINIAI APDRAUSTI • PRISTATYMAS GARANTUOTAS • GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.

Visuose mūsų skyriuose Jūs rasite didelį pasirinkimą medžiagų moteriškiems ir vyriškiems drabužiams ir tuo sutaupysite negu pirkdami kitur. Jūs galite gauti ir kitokių reikmenų tinkamų siuntiniams, pigiau negu bet kur kitur. Dėl nemokamų kainoraščių ir papildomų informacijų rašykite ar aplankykite jums artimiausį mūsų skyrį:

NEW YORK 2, N. Y., 39 — 2nd Avenue — Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 21, N. Y., 506 Wilson Ave. — Tel. HY 1-5290
BROOKLYN 7, N. Y., 600 Sutter Avenue — Tel. DI 5-8808
LAKEWOOD, N. J., 126 — 4th Street — Tel. FO 3-8569
PATERSON 1, N. J., 99 Main Street — Tel. MU 4-4619
NEW HAVEN, Conn., 6 Day Street — Tel. LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa., 1015 E. Carson St. — Tel. HU 1-2750
WORCESTER, Mass., 174 Millbury St. — Tel. SW 8-2863
HAMTRAMCK, Mich., 9350 Jos. Campan — Tel. TR 3-1666
CLEVELAND 13, Ohio, 2683 W. 14th St. — Tel. TO 1-1068
CHICAGO 22, Ill., 2222 W. Chicago Ave. — Tel. BR 8-6966
CHICAGO 29, Ill., 2439 W. 69th Street — Tel. WA 5-2737
SAN FRANCISCO, Cal., 2076 Sutter St. — Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J., 428 Springfield Ave. — Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa., 530 W. Girard Ave. — Tel. DA 4-401

WATERBURY, Conn., 6 John St. — Tel. PLaza 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich., 414 Scribner Ave., N. W. — Tel. GL 8-2006

PASSAIC, N. J., 211 Monroe Street — Tel. PR 3-0979
DETROIT, Mich., 6440 Michigan Ave. — Tel. TA 5-8050
ROCHESTER, N. Y., 583 Hudson Ave. — Tel. LO 2-5941
VINELAND, N. J., West Landis Ave., Greek Orthodox Bld. — Tel. BI 3-1797
Sis skyrius atidarytas penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

J.S.AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

LIETUVIŠKI SCRIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.
Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti Nurodykit prekę

Nurodykit adresą: Name

No. Street City State

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Prnmerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balyš Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Balandis - Bendruomenės mėnuo

Lietuvių Bendruomenės Centro Valdybą skelbia šį mėnesį lietuviškojo gyvenimo tikslams labiau pabrėžti bei idėjiniams darbams erdviau praplėsti: lietuviškai sąmonėi — ne tik žadinti, bet ir gilinti, broliškai meilei — ne tik gaivinti, bet ir nuoširdžiai kaitinti, o bendruomeniškai šeimai — ne tik susigyventi, bet ir sūnus palaidūnus susigražinti.

Puikiai žinome, kad mūsų bendravimas plačiose masėse laimingai prigyja ir maloniai jas šildo. Daugelis organizacijų bei mokyklų jau susibendrino ir sklandžiai žengia koja kojon. Bet dar ne laikas džiaugtis. Dar ne visur toji lietuviškų tikslų, lietuviškos veiklos ir lietuviškos bendrybės idėja įsiviešpatavo.

Čia nekartosime Lietuvių Chartos, neminėsime, kas kuriose vietovėse vykdytina (priskaičiuotume aibių aibes reikalų). Be to, dabartinis gyvenimas kartais pačius planus aplenkia, tačiau teatlieka kiekvienas asmuo ir kiekviena šeima tuojau visa tai, kas jiems privalu ir teugdo savyje polinkius į nuoširdžią vienybę!

Tepagyvina šis pavasariškai atgajus mėnuo glaudžias mūsų savitarpio santykius.

Kapitalų fondai jau auga. Aukos plaukia. Tuo tarpu — didesni aukotojų kiekiai mažesnėmis, ne tūkstantinėmis, sumomis. Bet argi nėra kartais kuklios bedarbių šeimų aukos savo esmėje brangesnės už stambias turtuolių aukas? Ar nėra kai kam tūkstantis pigesnis už varguolio skatiką? Tai pasiryškime, Paskubėkime!

Siekdami **tikrojo** paslaugaus, ne oficialiai šalto **solidarumo**, prisidėkime neraginami ir savo solidarumo įnašais prie bendrojo labo (aukojusieji \$100.00 ar daugiau atleidžiami visiškai — iki gyvos galvos — nuo solidarumo įnašų mokėjimo) ir tuo būdu įsigykime teisę balsuoti LB Tarybos rinkimuose.

Vykime į **Dainų šventę** Chicagoje liepos 2 d. Juk tai bus triumfiškas viešas grožėjimasis neišsenkamais mūsų dvasios lobiais. Verta nugalėti betkurią kliūtį tai iškilmei pasiekti. Jau metas apsirūpinti bilietais, patogesne, organizuota kelione, nakvynėmis ir t.t.

Nuolat begalvodami apie mūsų jaunimą — mūsų ateitį, parinkime tinkamiausius paauguolius ir įgalinkime juos sveikai bei produktyviai praleisti kurį laiką **LB Jaunimo stovykloje** rugpjūčio mėnesyje.

Ne vien tik tėvams, bet visiems turėtų rūpėti mūsų **mokyklos**, mokytojai, mokiniai, deramos jų darbų ir pažangos sąlygos, vadovėliai, skaitiniai mažamečiams vaikams ir t.t.

Bendrai mūsų spauda laukte laukia didesnio susidomėjimo iš visuomenės pusės. Lygiai taip pat ir LB-ės bei KF-o leidiniai. Juo greičiau bus išpirkti, juo lengviau susidarys lėšų sekantiems leisti. Drauge reikalingas žymesnio plitimo ir LB biuletenis, jau tapęs oficiozu.

Netolima mūsų tautos praeitis primygtinai įpareigoja mus iškilmingai paminėti šimtametę **sukaktį nuo baudžiavos panaikinimo**. Ogi šiandien tat ypatingai svarbu, kadangi mūsų tėvynė, naujų engėjų klastingai užpulta, vėl — ne baudžiavon, bet tikron vergijon pateko.

Teprisimena kiekvienas skaitytojas bent tas kelias svarbiąsias, būtinas sritis — pakopas į mūsų šviesesnę ateitį ir teatlieka savo pareigas pagal išgales.

Balandžio 15 d. kviečiamas PLB-ės, KLB-ės ir ALB-ės valdybų atstovų suvažiavimas Toronte, kur numatoma aptarti Dainų šventės, jau paskelbto dramos reikalų konkurso (spalio mėn.), Kultūros kongreso (sekančiais metais), specialius švietimo ir kitus klausimus. Tikimasi su laukti naudingų sprendimų. Tokie bendriniai derinimai vienijančios santalkos būdu visados girtini.

Dargi čia pat, Clevelande, tartum šito mėnesio pabaigtuvėms, balandžio 29 d. Dirva rengia jaunųjų talentų — pianistų ir dainininkų konkursą, sėkmingai plintantį ir jau virstantį meilia, skatinančia tradicija. Pagirtini mostai, toli siekiantieji rezultatai. Yra vilties, kad ir šį kartą gims žvaigždės ir žvaigždėlės.

Pagaliau visos tojo energingos akcijos mėnesio išdavos tejkvepia mus visus, be mažiausių išimčių, rimtai apsvartyti, atsargiai pasirinkti tinkamiausius tarybon kandidatų sarašus ir būtinai balsuoti — asmeniškai ar per pastą — gegužės 13 arba 14 d.

Tejsigali sąžiningas pilietinių pareigų ėjimas ir doras kovingumas!

Vladas Braziulis

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: MAIN 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Turėdami reikalų prašom į mane kreiptis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

MIKALOJUS K. ČIURLIONIS IR JO KŪRYBA

Iš Dr. Kosto Astrausko ir Aleksio Rannito pranešimo

--Mes pažįstam Čiurlionį, kaip kūrėją, dailininką ir muziką. Jis buvo tikras kūrėjas, lakios vaizduotės, mistiško polinkio menininkas. Čia jį apibudinsiu iš jo paties 1906-9 m. rašytų asmeniškų atvirų laiškų artimiems žmonėms, kaip broliui Povilui, būsimaiai S. Kymantaitėi ir k. Iš tų laiškų aiškiai matome paralėlę tarp anų ir šių laikų iš-eivijoj, -- kalbėjo dr. K. Ostrauskas šviesos - Santaros suruoš-tam vakare Čiurlionio 50 m. mir-ties sukakties proga, kuris įvyko kovo 25 d., Carnegie Endowment salėje, New Yorke, dalyvaujant virš 200 žmonių.

Grįžęs iš vieno susirinkimo Čiurlionis rašė:

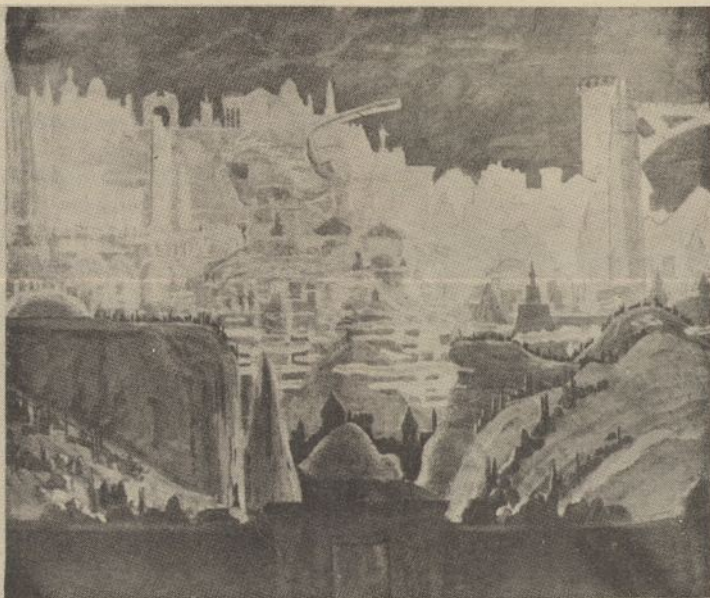
"Nuėjau į lietuvių Petrapilio studentų meno draminės draugijos susirinkimą. Keturias valandas ginčijasi, kokį veikalą statyti ir nieko nenutaria..."

--Panašiai yra ir šiandie, --

M. K. ČIURLIONIS

rybiniu pasauliu, o buvo atviras bendrajam kultūriniam ir visuotiniam darbui.

M. K. Čiurlionis

Vytis

sako dr. Ostrauskas, -- tik prisiminkim PLB Seimo simfoninį koncertą, jo paruošimo nuotykius ir ypač misterijos planus. Toliau Čiurlionis rašė: "Buvau lietuvių vakare -- horrendum! ...jovalas! Koncertinė daly buvo tokie dalykai, kaip "Gandzia liuba", "Gandzia caca", "Cygan-ka ja" ir t.t. O Vydūno Audroje Daiva buvo tokia storulė, kad net baisu žiūrėti!"

Apie savo vedamą chorą jis taip sakė: "Darbas sunkus, keletas gabijų turinčių balsą, o likusieji tai neišpasakytos savalkos, be klausos, be balso ir be proto. O čia pageidauja choro koncerto... Ne bėda, kad choras menkas, bet bėda, kad jis dainuoja, kada dar menkas arba kai dar nėra pakankamai pasiruošęs, žodžiu, kada dainuoja ne laiku ir ne vietoje."

O štai Čiurlionio paties žodžiai apie dailę: "Tur būt žinai, kad apie Naujus Metus suruošiau 1-ją lietuvių dailės parodą Vilniuje. Meno paveikslai pasisekimo neturėjo. Ir nieko nusta-baus. Vilnius dar tebėra vysty-luose, -- apie meną nei truputėlo nenusimano, tas man vis dėl to nuotaikos nesugadino. A-teinančiais metais rengsime 2-ją parodą ir turiu laimėti..."

Santykiai su broliais lietuviams labai sunkūs. Kiekvienas nors kvailas, dedasi daug išmanęs, o į pažangius žmones, kurie tikrai ką nors galėtų padaryti, žiūri-ma su įtarimu ir nepalankiai. Tai ne tiek iš piktos valios, kiek dėl stokos išsilavinimo ir supratimo. Tai tikrai savosios visuomenės dar neturime, ji dar tik kūriasi..."

--Tad galim sakyti, -- kalbėjo toliau paskaitininkas, -- jog jeigu Čiurlionis šiandie iškarstų pakiltų ir atėjęs gerai apsidairytų mūsų kultūriniame gyvenime (o kritiško pastabumo jam tikrai užtekty), jis tikriausiai tartų, kad daug kur tebestovime toje pačioje vietoje, kaip prieš 50 metų. Tai žinoma, toli gražu nereiškia, kad nepadaryta pažangos. Daugiausia nepriklausomybės laikotarpio dėka esame taip toli nuo tų laikų pažangę į priekį, kad faktai yra užtektinai akivaizdūs ir ypatingų įrodinėjimų nereikalinga. Tai pastebėtų ir mistiškasis Čiurlionis. O daugeliu atveju, jo žodžiais tariant, tebesame vis dėl to, dar vystyklusose.

Dr. K. Ostrauskas pabrėžė, kad Čiurlionis neapsiribojo vien kū-

Antrasis kalbėtojas Aleksis Rannit, meno kritikas, trumpai, bet vaizdžiai apibūdino Čiurlionio tapybą. Tarp kitko jis kalbėjo: --Čiurlionį tenka laikyti viena

M. K. Čiurlionis

Karalių pasaka

svarbiausių šiaurinės Europos meninių asmenybių. Jis galutinai atidengė kosminę lietuvių sielą, sielą, kuri nemato priešingumo tarp žiapus ir anapus, tarp gamtos ir žmogaus. Čiurlionis neieškojo žemiško ir dieviško atskirai, bet daiktų ir reiškinių absoliučios, visa vienijančios pirminės esmės. Niekas anksčiau iš Europos šiaurės kraštų tapytojų taip giliai neįžvelgė į metafiziką, į visatą ir kosminę visumą, kaip Čiurlionis.

Jis, atėjęs į pasaulį 1875 m. ir miręs 1911 m. kovo 28 d., vos 35 m. amžiaus. Todėl buvo maža laiko išreikšti savetapyboj iki nerų katastrofos ir mirties.

M. K. Čiurlionis baigė Varšuvos konservatoriją ir parašė eilę kompozicijų, kurių pažymėtos simfonijos Miškas ir Jūra. Pradėjęs 30-sius metus varginamas pasikartojančių depresijų, Čiurlionis atsidavė tapybai. Jis trumpai telankė Varšuvos meno mokyklą ir liko genialiu savamokslu.

Jie ieškojo tapyboje pilnutinės laiko ir erdvės sintezės, taigi, neįmanomo. Turėdamas muzikos ir kompozitoriaus išsilavinimą, Čiurlionis sukurė savita fantastinio pobūdžio pasaulį, komponuodamas savo paveikslus

dažnai kontrapunktiniu principu, kartu suteikdamas jiems simfonijos dalių formą. Taip atsirado jo simbolinės, serijinės kompozicijos: Jūros Sonata, Pavasario Sonata, Saulės Sonata, Piramidžių Sonata ir Žalčio Sonata, kuriose kiekvienas atskiras paveikslas vėl pažymėtas muzikinėmis sąvokomis, kaip: Allegro, Andante, Scherzo, Finale ir t.t. Toliau eilė jo ciklinių kūrinių: Pasaulio kūrimas, Pasaka, Fantazija, Preludai, Fuga ir eilė pavienių, savyje užbaigtų kompozicijų.

Daugumoje Čiurlionio kūrinių byloja slėpininga, giliai lietuviška, panteistinė gamtos pasaulėjautą. Juose Čiurlionis sujungė su abstraktaus pobūdžio simboline figuracija kažką naujo, tai yra, iš metafizinio išgyvenimo išsiveržiantį kosminio esimo bei nematomų, nepermaudajamų galybių pajutimą.

Kaip žinoma, Čiurlionis tapė beveik išimtinai tempera. Negalėdamas nusipirkti geresnių dažų, tenkinosi pigiais ir menkaverčiais. To nedatekliaustragiškoje išdavoje, jo kūriniai dabar, po 50 metų, jau yra nustoję puses savo spalvinės vertybės, pamažu blunka, miršta pasaulio dar nepamatyti, -- kalbėjo A. Rannit. Todėl yra pagrindo bijoti, kad Čiurlionis taip ir liks tik legenda meno istorijos parašėje. Pačių lietuvių lig šiol mažai tepadaryta pasauliui įpristatyti, bet palikti jį praeičiai būtų didelė skriauda ir dėl jo kūrybos savitumo ir dėl bendrosios meno istorijos raidos. Kaip pirmasis tapytojas, pramušęs ledus metafizinio ir abstrakcinio meno linkme, kaip savitos sonatos formos tapyboje pradininkas, kaip simbolistas ir surrealistas, jis priklauso prie pačių įdomiausių modernios tapybos apraiškų.

Kartais Čiurlionis pasireiškia, kaip idilikas, lyrikas, bet aplamai, mes jaučiame jame didingą epinę poeziją, vėtrų, aukštųjų kalnų ir jūros audrų poeziją.

DĖL NAUJIENŲ REPORTERIO PRASIMANYMŲ

Naujienų 17 Nr. atspausa melaginga ir labai nekultūringu stilium parašyta informacija apie Baltijos Klubą Chicagoje. Neskaitydamas prasmingu atsakyti į visus "reporterio" prasimany-mus, pažymiu tik, kad reporta-že minimas nelaimės ištiktasis asmuo niekad nebuvo minimo klubo nariu ir jo narių sueigose nesilankė. Todėl už jį ir jo šeimą ištikusias nelaimes klubas jokios moralės ar kitokios atsakomybės neturi.

Labai gaila, kad Naujienos vis tebeužsiminėja pikty gandų platinimu. Naujienų redaktoriui, prieš dedant panašaus turinio ir stiliaus korespondencijas, patar-tina giliau pagalvoti: ar jis gyvena kultūringoje šalyje, ar džiunglių krašte, kur dar jokie spaudos etikos dėsniai neveikia.

M.N.,
Klubo narys

GAILA, KAD NE VISKĄ PARAŠĖ

Chicagoje mirus komunistinės Vilnės redaktoriui Leonui Pruseikai - Albertui Vabalui, toji pat Vilnis atspaudė mirties pranešimą, kuriame išvardinti visi likusieji L. Pruseikos giminės: K. Gavėnienė, Elena Puniškienė, jų dukterys, sūnūs ir kiti giminės. Labai gaila, kad tas giminės suminint nebuvo pasakyta, kad jos visos čia atsirado bėgant nuo komunistinio persekiojimo.

Su L. Pruseikos giminėmis yra lygiai ta pati istorija, kaip ir su Maskvos dūdom iš visų jėgų pučiančio A. Snieškaus giminėmis. Jie visi taip pat pabėgę nuo komunistinio persekiojimo ir nieko bendro nenori turėti su komunistams parsidavusiais.

S. K.,
Chicago

NE ŽODŽIO APIE TAL...

Dirvoje buvo spaudintas išsamus ir dokumentuotas Juozo Bačiūno straipsnių ciklas apie lietuviškosios vienybės suskaldymą šalpos fronte. Kada suiro mūsų politinė vienybė, laikraščiuose buvo virtinės užsipuolimų, jog laužomas šventas vienybės principas.

Šiuo metu, tam pačiam faktui įvykus šalpos srityje, spaudoje vyrauja maloni ir naudinga ty-la, Mat, atsiskyrė ir savo BALFą sudarė ne kokie neaiškūs frontininkai ar tautininkai, o lietuvių kunigai su vyskupu priekyje. Čia jau reikia užsilaikyti ir, gink Dieve, žodį prieš nepasakyti.

Ir taip lietuvių visuomenei ramiai užsilaikant, kaip pridera geriems parapijonams, suskaldomas šalpos darbas, surūšiuojami lietuvių ne pagal tai, ar atlieka savo tautines lietuvių pareigas, bet ar jiems patinka. BALFo centras iki šio laiko taip pat tyli, lyg jo vardas nebūtų Bendras Amerikos Lietuvių Fondas. O visuomenė turėtų teisės iš BALFo centro laukti pilno ir aiškaus pranešimo apie tolimesnį šalpos darbą jau egzistuojant dviem šalpos Fondams.

rm,
Chicago, Ill.

ilgesnį, amžiną klausimą, bet atsakymo niekur nėra. Jam žmogus visatoje dažniausiai neturi jokios reikšmės, atiduotas viršgamtei sauvalei. Štai Žalčio Sonatos Andante dalyje glūdi pasaulio baimės ir šurpulio išgyvenimas. Žmogus stovi ant bedugnės krašto, pilnas ilgesio tolimai šviesai. Išsigelbėjimo nėra...

A. Rannit pacitavo Čiurlionio kūrybos įvertinimų ir iš kitų tautų meno kritikų, daugiausia rusų N. Berdiajev, vienas didžiųjų mūsų šimtmečio filosofų, 1911 m. apie Čiurlionį rašė, iškeldamas jį šalia Picasso kaip vieną moderniojo meno pranašų-revoliucionierių. Ir šiandien, po 50 metų Čiurlionio mirties jo

(Nukelta į 4 psl.)

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (64)

DESZO ARVAY

Kaip ilgai dar mirkčios lempa vėliavos spalvomis?

Eugenijaus Talandžio maisto krautuvė "Talandis Foods" Chicagoje.

KOKIE ČIA DABAR DYVAI?

Albinas Valentinas

--Čysts žemaitis, balandėli, čysts...

Kai pamačiau savininką Eugenijų Talandį, paaiškėjo, kad tai

nių kišenėse...

--Koks Jūsų prekybinis credo: greitai pasidaryti milijonierium...?

--Ne, žemaiti. Mano credo yra: sąžiningumas ir dar tūkstantį kartų sąžiningumas...

--Tai kas iš to... Prisime-

EUGENIJUS TALANDIS, Talandis Foods savininkas.

tikrai "čysts žemaitis". Jo mamytė buvo mūsų kaimynė. O ir patį dabartinį busimą milijonierių prisimenu po Skuodą begiojusį mažą berniuką, kur jotėvelis tarnavo policijostarnyboje.

--Kokie padarūs vėjai pūtė Jums galvon mintį eiti iš karto į tokį stambų, milijoninį biznį? --klausiu E. Talandį.

ALFONSAS GEČAS

--Mielas kaimyne, jeigu jau joti peklon, tai nors ant gero arklio... Pirmiau čia buvo National kompanijos supermarketas. Aš pagalvojau, kodėl gi jos vietoje negali būti parašyta: TALANDIS... žemaitis... Apie dešimtį metų buvau panašių krautuvų menedžeris, tai truputį orientuojus, kaip reikia tvarkytis. Didžiais kiekiais perki, gauni nuolaidas, tai gali parduoti pigiau. O čia žmonės yra taupūs, ieško kur tik pigiau.

--Bet juk į tokią milžinišką prekybą reikėjo ir visą peklą pinigų supilti...

--Už tat ir sėdžiu gerų žmo-

Dabar Chicagoje gali pamatyti vis daugiau ir daugiau naujų lietuviškų dyvų. O tie dyvai vienas už kitą vis dyvinesni... Naujieji ateiviai dideliai greitais žingsniais žengia į priekį. Kartais net nebespėji nė sumatyti, kaip žengia.

Čia vėl koks kelmas? Pačioje lietuviškosios Chicagos širdy -- Marquette Parke 7016 So. Western Ave., išdygęs naujas dyvas... Ant tokių didžiausių krautuvų iki šiol mes buvome pratę matyti tik maždaug tokius užrašus: National, A & P, High Low ir kitokius. O dabar čia virš tokios didžiausios krautuvės atsirado naujas, niekam negirdėtas užrašas didžiom raidėm: TALANDIS FOODS. Koks čia kelmas?

Užeinu. Viduje daugybė visokio margo svetelio. Tarpe savęs kalba visai, ir lietuviškai. Noriu nugirsti, kaip kalba "bučeriai", tarnautojai? Manau, greičiausiai, kad graikiškai, nes firmos vardas primena kiek graikišką...

--Ar Jus kalbate lietuviškai? --drąsiai klausiu vieną stambų "bučeri".

--Žinoma, kalbame, o ką veiksime nekalbėję lietuviškai, -- juokiasi vyras su balta prijuoste. -- Juk čia viskas lietuviška...

Girdžiu, ir meilingos kasininės šilba lietuviškai su senomis moterėlėmis.

Viena plepi, senyva pensininkė užkalbina mane bežiopsant. Ir dargi grynai žemaitiškai.

--Vakali, vakali mielausis, kad aš kada beič pas tuos žydelius... Anon nedėlią ten nusėpėrkau vėstelę. Bevalgydama, jiemiau ęr pradėjau krioktė... Mėslėjo: ne, Pondiev mielausis, dėlko aš to-ro pėrkte vėstelę pas nevirionį, nekėrkštą, korsi Poną Jezų pardavė Alyvų darželie ož trisdešimt tris gražius, o paskou ęr nukryzejove su latras. Su latras, balundėli, su latras nukryžiavoje... Šėdėin nusėpėrkau vėstelę čia, pas savą žemaitį. Veizėk, koki geltona, reibi, vo užmokiejau pėgiau. Pėgiau, balundėli, pėgiau... An nukryžiavoje Poną Jesusą ir dar brangiau paima už kūdą veštą. Kor čia teisybė šios ašarun pakalnėje...

--Ar šios krautuvės ponas yra žemaitis? -- klausiu gerosios moterėlės.

M. K. ČIURLIONIS...

(Atkelta iš 3 psl.)

kūrybos interpretacija, formalistinis ir filosofinis aiškinimas ir tyrinėjimas vos tik prasidėjo, -- baigė savo paskaitą A. Rannit.

Meninė daly puikiai pasirodė gerai žinomas pianistas Andrius Kuprevičius, kuris be sustojimo aplodismentų kviečiamas, deja, programos nepapildė. Jis atliko M. K. Čiurlionio sukurtus preliudus tarp 1901 - 1909 metų, du etiudu A. Skriabin ir Chopin. Minėjimo salėje gėlėmis buvo dekoruota didelė V. K. Jonyno graviūra - Čiurlionis. Po programos buvo kavutė ir meniškai paruoštų pyragaičių vaišės, kur daugiausia triušo įdėjo Nijolė Valaitienė.

Šią šventę atidarė Rima Čerkešienė vadovauti pakviesdama Daivą Audėnaitę.

E. Čekienė

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (64)

Szechenyi kalvos namas skendo tamsoje. Sodo tako smėlis, sustingęs nuo nakties šalčio, negirgždėjo, kaip paprastai nuo žingsnių. Namo duris Erszobeta rado užrakintas. Ji sušuko Kuzino vardą. Veltui, kaip ir skambinimai iš laikraščio leidyklos. Ji sušuko Ilonos vardą. Veltui. Nerimas, šią valandą atvities jį čion augo.

--Vasia!

Kodėl aš jam daviau ciano kailio?

--Ilona!

Juodu nežinojo kitos išeities! Erszobeta įsuko į terasą, įlipo pro išsibyrėjusį langą į salioną. Užkliudė kėdė. Baldai dabar stovėjo kitaip, negu anksčiau pas Boronkajus, ir buvo kiti, tai buvo baldai Totho, nušautojo, negyvojo AVO kapitono. Kambario gilumoje pasirodė pavidalas. Erszobeta griebė šautuvą nuo peties; pavidalas taip pat. "Kas ten?"

--Ne, žemaiti. Mano credo yra: sąžiningumas ir dar tūkstantį kartų sąžiningumas...

--Tai kas iš to... Prisime-

nių kišenėse...

Oro srovė supurtė duris. Šautuvą pakėlusį pažastėn, Erszobeta išėjo iš saliono. Šviesos jungtuko vestibulyje ji nežinojo. Apraibomis surado laiptus. Užkėlusį koją ant pakopos, ji ir per sapną būtų suradusi Kuzino kambarį.

Ji pabeldė nedrąsiai ir silpnai. Tyla. Ji pabeldė stipriai ir garsiai. Tyla. Ji uždėjo ranką ant rankenos, atidarė, įžengė. Kambarys tebebuvo šaltas.

--Ar esate namie?

Jokio atsakymo.

Erszobeta įjungė šviesą. Pirmas žvilgsnis krito į laikrodį. Stiklinės durys buvo atviros. Švytuoklė stovėjo. Kas ją sustabdė, praėjus valandai po vidunakčio? Šalmas ant stalo atrodė kažkaip keistai, nes jis gulėjo apverstas šalia tuščios vyno butelės. Ties langu Erszobeta užmynė stiklų šukes. Jų traškėjimas sustiprino jos susirūpinimą, kuris vėl sumažėjo, pamačius ant grindų gulintį nutrauktą telefono kabelį. Durys į miegamąjį buvo tik pridarytos.

--Aš turiu jus prižadinti, -- kalbėjo Erszobeta pro plyšį.

Jokio atsakymo.

Erszobeta pabeldė.

Niekas nejudėjo.

draugiškas, Chicagos Vyrų Choro Vytis nepamainoma "dūšia ir spiritus".

--Tai ir mano nepamainomas menedžeris biznyje, -- šypsosi E. Talandis.

--Ve... O aš mįslinau, kad Alfonsas moka diriguoti tik chorams. Bračeliau, o sugėba diriguoti ir dideliui bizniui...

--Jūs turite keltis.

"Artėja baisūs dalykai", norėjo Erszobeta sušukti pro duris, bet lyg balso netekus, tesujudėjo tik jos lūpos.

"Tikrai ateina baisūs dalykai!"

Ji sušuko iš visų jėgų, bet tai tebuvo tik šnabždesys. Jos gerklė buvo užgniaužęs siaubas, kad ji stovinti prie mirusių kambario. Ji lėtai pastūmė duris. Vyriai sugirgždėjo. Iš karto siauras, paskui platėjas šviesos pluoštas krito miegančiųjų kambarin. Jų drabužiai gulėjo ant kėdės. Šviesa užliejo baltą patalynę ir užkliudė porą. Ilona buvo padėjusi galvą ant vyro peties. Jos dešinioji ranka, lyg didelė sagė, buvo apglėbusi jo krūtinę, kuri kėlino ją ramaus alsavimo ritmu. Du automatiniai šautuvai grūmojo ties poros galvomis: revoliucionierių meilės sargyba.

Erszobeta uždarė duris ir atremė šautuvą į staktą. Užgesino šviesą kambariye. Silpnas, beviltiškas atspindys sužibėjo lango stikle. Apačioje, Budapeste, degė gatvių žibintai.

Ak, tos gatvės! Tos nieko nenujaučiančios kraujo gatvės. Savo arterijomis iš plytų ir asfalto, iš granito, smalos ir akmenų, jos vijo viltį ir baime.

Naktinis Dunojus, taip tikėjo Erszobeta, dar nė vieną naktį taip plačiai ir taip juodai nebuvo skrodęs dviguboj miesto šviesų marginio. Ji atidarė langą ir žiūrėjo į Pesto krantą. Žibintų linijose žiovavo spragos. Tai raudonai, tai baltai, tai žaliai blykčiojo vienoje sankryžoje trafiko lempa. Erszobetą nukrėtė šaltis. Kad ji sustingtų. Kad naktis sustingtų, kad ji niekad nesibaigtų. Tai raudonai, tai baltai, tai žaliai krūpčiojo trafiko lempa -- vengriškosios laisvės minučių matuotoja. Kaip ilgai dar -- tai raudonai, tai baltai, tai žaliai?

Erszobeta užmerkė akis. Akies tinklainėje dar ilgai kaitaliojosi spalvos, bet vietoj baltos buvo juoda tarp žalių ir raudonos. Pamažu užgeso refleksai akyse, ir lyg paguodai iškiolo Erszobetos vaizduotėje miegančiųjų vaizdas su šypsena sapnuojančiuose veiduose.

Duslus dundėjimas drebina miestą, visas kraštas pabunda. Pora miega. Milijonai įsijungia radiją. Pora miega. Laisvasis Kosuto siųstuvus Budapeste tyli. Miestas apšaudomas. Pora miega.

4:30 Valandą LAISVASIS SIŪSTUVAS KOSSUTH BUDAPESTE IR LAISVASIS RADIJAS PETOFI-GYORE.

LABAS RYTAS, MIELIEJI KLAUSYTOJAI, ŠIANDIEN YRA SEKMADIENIS, 1956 LAPKRIČIO KETVIRTOJI. KALENDORIJE KAROLIO VARDAS...

Ar negali radijas ką kitą pasakyti, kai tankai, artilerija ir minosvaidžiai linčiuoja laisvę?

UŽSIENIO ŽINIOS: VAKAR PRANCŪZIJOS IR DIDŽIOSIOS BRITANIJOS VYRIAUSYBES PASKELBĖ TOKI BENDRĄ KOMUNIKATĄ: PRANCŪZIJOS IR DIDŽIOSIOS BRITANIJOS VYRIAUSYBĖS ĮSNAGRINĖJO JUNGTINIŲ TAUTŲ PLENOMO LAPKRIČIO ANTRĄ DIENĄ PRIIMTĄ REZOLIUCIJĄ. ABI VYRIAUSYBES YRA ĮSITIKINUSIOS, KAD POLICINĖ AKCIJA ARTIMUOSIUOSE RYTUOSE TURI BŪTI TĖSIAMA...

Milijonus Vengrijoje pripildo skausmas, bet jų kukčiojimai ir ašaros nėra skirtos tolimojo Suez'o įvykiams. Šaudymas stiprėja.

Nuo Budos kalvų spiaudo ugnį artilerija, ir pora miega. Kokį miegą? Kaip gilų? Kuriam kraštev?

Sapnas, kurį abu sapnavo, buvo aidas to dainuojančio svaigumo, kurį tik du pajunta. Tolimas griaustinis įsimaišė į melodiją. Atsiminimai? Ilona pabudo. Daina nutrūko. Patrankų ugnis dundėjo.

--Vasia!

Kuzinas išgirdo savo vardą, nes jį šaukė Ilona.

--Taip?

--Ar tu negirdi?

--Taip, Ilona, aš girdžiu tave, --pasakė jis, dar pusiau miegodamas.

--Šaudoma, Vasia, šaudoma. Kuzinas pašoko. Jis įsiklausė į ugnies pertraukos tylą. Radijas gretimame kambariye grojo vengrų himną.

--Giesmė, Ilona, jūsų giesmė.

Duslios detonacijos užgriuvo muziką, sutrupino miegą ir sapnus.

--Jie šaudo, Vasia, aš žinojau tai, ir tu žinojai tai, visą naktį mes žinojome: jie šaudys.

--Bet himnas, jūsų himnas. Ilona, kada tu įjungei radiją?

--Tai ne aš, Vasia, o Vasia!

Kuzinas norėjo keltis. Ilona jį tvirtai apkabino. Ji verkė su himno melodija.

...ištiesk globojančią ranką virš jo, kai jis kovoja su priešu...

--skambėjo giesmės posmas pro Ilonos kukčiojimą.

Patrankų dundėjimas stiprėjo. Aidas bildėjo, lyg dangus skiltų.

--Leisk mane prie radijo, -- prašė Kuzinas.

Ilona paslėpė veidą pagalvėje. Kuzinas išbėgo į kitą kambarį. Radijas grojo. Bangų skalės lempele sklaidė silpną šviesą neaiškiai apibrėždama pavidalą.

--Erszobeta!

--Taip.

--Tu čia?

--Jau senai, rūpinausi dėl jūsų.

--Dėl mūsų?

--Taip, bet jūs išjungėte telefoną.

--Kada šaudymas prasidėjo?

--Prieš ketvirtą.

--Ir tu mūsų neprižadinau.

--Aš negalėjau. Jūsų veidai; jūs buvote ne šiame krašte.

--Ką praneša radijas.

--Kovojama.

--Daugiau nieko?

--Nagy kalbėjo, kas porą minučių transliacija kartojama.

--Ką sako jis?

--Rusai puola.

Staiga Kuzinas suvokė, kad jis neapsirengęs. Jis nuėjo pas Iloną. Erszobeta pagarsino radiją. Himnas skambėjo.

...nes ši tauta jau atkento už praeitį ir ateitį...

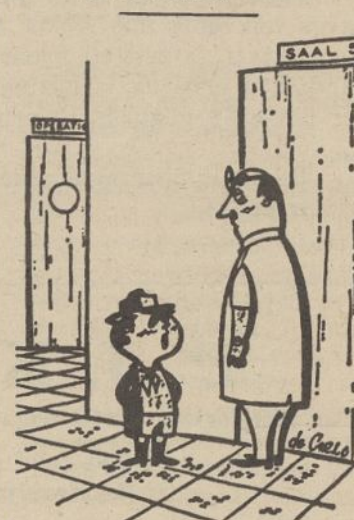
DĖMESIO! DĖMESIO!

DĖMESIO! DĖMESIO!

Kuzinas ir Ilona nuskubėjo prie radijo, tvarkydamiesi drabužius.

ČIA KALBA MINISTERIS PIRMININKAS IMRE NAGY, SOVIETŲ KARIUOMENĖ ANKSTYVO- MISO RYTO VALANDOMIS PRADĖJO PULTI MŪSŲ SOSTINĘ, NEDVIPRASMIŠKAI KESINDAMOSI NUVERSTI TEISĖTĄ VENGRIJOS LIAUDIES RESPUBLIKOS DEMOKRATINĘ VYRIAUSYBĘ. MŪSŲ KARIUOMENĖ KOVOJĄ, VYRIAUSYBĖ SAVO VIETOJE, TUOS FAKTUS PRANEŠU SAVO KRAŠTUI IR VISAM PASAULIUI.

Tautos himnas suskambėjo iš naujo. Kuzinas užžiebė šviesą. Ilona ir Erszobeta buvo apsikabinusios. Jos drebėjo iš skausmo. Lyg varžtams spustelėjus, joms abiems išsprūdo aimana, gaili, bet santūri. Kuzinas buvo suakmenėjęs. Nejudėdamas, tylius, lyg jame nebūtų jokios minties, jis spoksojo į laikrodį. Praėjus valandai po vidunakčio, Ilona buvo sustabdžiusi švytuoklę. Naktis turėjo dar tris valandas. (Bus daugiau)

LIGONINĖJE: "Kaip sveiksta toji senutė, kurią aš norėjau pervesti per gatvę?"

IŠ KAIRĖS IR DEŠINĖS

APIE LABAI RINTUS IR LINKSMUS GYVENIMO ĮVYKIUS

Redaguoja: TEISYBĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJA

NAUJAUSIOJI KARTA "TAPIMO VYKSME"

Nors mes jau turime tiek daug naujų kartų, kad net patys tikrai nežinome, kuriai jų priklauso mūsų susiraukšlėjęs gymis, bet kone kasdien dar vis atsiranda ir už anas naujas naujesnių, kurios visai nauju balsu pasiskardena šioj ašarų pakalnėj. Tad visai nenuostabu, kad šiandien, nušvitę tėvišku džiaugsmu, mes susiduriame net su tokia

nauja karta, kuri, kaip jos atstovai tvirtina, dar tebėra tikrai "tapimo vyksme". O tai neabejotinai reiškia, kad tuo tarpu nieko naujesnio ir moderniškesnio ir būti negali, nes visa, kas kadaise mums buvo "tapę", jau savaime paseno ir nupeipo. Netgi tai, kas mums buvo tapę šventas. Ak, net juokas ima! Juk mes, rodbos, dar neseniai rašydavom didžiosiomis raidėmis net tokius prastus žodelius, kaip Laisvės Ilgesys, Tėvynės Padangė... Gryna nesamone! Pasirodo, kad iš "tapimo vyksmo" žiūrint, galima drąsiai rašyti kabutėse netgi tokias sąvokas, kaip "lietuviybės išlaikymas", "gyvoji lietuviybė" ar net ir pavergtas kraštas". Ir net geriau, nes tuo pačiu metu galima ir labai patriotiškai kalbėti ir drauge pasakyti, kad iš esmės reikalas vis dėlto durnas.

"Tapimo vyksme" atsirandanti karta pastaruoju metu mums atskleidžia dar ir kitą tampančią teisybę. Na, tik paskaitykite kad ir tokį naujojo talmūdo perkšmelį: "...Lietuviybės išlaikymas" — ta sukasdieninta statiška sąvoka — ima panašėti į muziejinę senieną".

"...Išsilaikyti" yra tokio kūrybos saulėlydžio vaisius, kuris... stengiasi išsaugoti lietuviybę, lyg šaldytuve užšaldytą, ir ją... kokiomis nors palaimintos suirutės dėka parsigabenti šventojon žemėn."

"...Trijų aukštų lietuviybės pastatas ima griūti nuo pamatų."

O to mes, kiek seniau šioj žemėje tapę, dar tikrai nežinojom. Be to, pasirodo, "tapimo vyksme" esama ir juokingų dalykų, kuriuos ligi šiol dar vis rimtais laikydavom.

Tarp tokių — juokinga, kad "su pasigėrėjimu tėvai spaudoj visokiomis priemonėmis primena, kad jų vaikai veiklūs tam ar kitam viešojo darbo sektoriuje." Juokingas reikalavimas, kad "bendruomenės nariai — neklaužados paklustų viešosios sąžinės balsui." O juokingiausias yra "iš Lietuvos išbėgusių siekimas — visomis priemonėmis tęsti pastangas atgauti prarastąjį rojų".

Bet negalėtume tvirtinti, kad šiai "tapimo" procese esančiai kartai būtų jau visiškai viskas mūsų lietuviškam gyvenime juokinga. Ne, ji turi ir rimtų problemų, kaip pavyzdžiui:

"Ką daryti su mūsų lietuviškumu?"

Mat, — dėl savo lietuviškumo, jei esame užtenkamai lietuviški, turime kentėti". Bet ji vis dėlto dar viešai neišsilaikoma lietuviybės, nes tam yra rimta priežastis.

"Norime išlaikyti lietuviybę dėl mūsų fizinių draugysčių", sako mums šios kartos atstovai, "nors dideliu ir tikru žmogum gali būti ir nepatriotas".

Visa tai regėdami ir girdėdami, mes esame giliai įsitikinę, kad šiame palyginamajame jauname mūsų išeivijos embrione jau dabar tupi susirietę tie "tikri ir dideli žmonės", kurie, "tapimo vyksmui" pasibaigus, nesivaržydami rašys: "nepriklausomoji lietuva".

TIKRAJĮ MAIŽIEŠIŲ ATRADUS

Šiandien jau nėra jokios abejonės, kad tik Alg. Šalčius vienokiu ar kitokiu būdu "parves mus visus į tėvynę. Dabar lieka tik išsilaikinti, kaip mums būtų patogiau sigrįžti, nesuikompromitavus savo pačių akys. Pasišovus šiam vadui vykti į Lietuvą mums tinkamesnio kalėjimo paieškoti, "Draugas", sugadindamas net 135 kvadratinis inčius savo brangaus popieriaus, pateikia jam maždaug tokias sąlygas:

Nuvykęs Lietuvon, jis "turėtų rašyti taip, kaip rašo čia Amerikoje". Be to, jis privalėtų ten patvarkyti dar ir tokius reikalus: "Sukviesti komunistus ir nekomunistus ir pastatyti sąlygas.

Sąlygos labai aiškios: okupantai visai nesikiša į lietuvių kultūrinių darbų. Laisvą žodį Lietuvos spaudoj turi ir užsieny gyveną kultūrininkai... Besilankydami Lietuvoje, jie nėra varžomi... Turistai Amerikon nebus "skryninami" ir jie nebus komunistų šnipai... Kad sugrįžę Lietuvon nebus persekiojami... Kad būtų nuimta cenzūra..."

Mes toliau jau nė necituosime, nes visos sąlygos labai jaugeros ir mums priimtinos. Bet mes netikime, kad A. Šalčius sušpėtų tiek daug šioj kelionėj padaryti, ypač, kad jau veiklos pirmąją dieną tektų ir pačiam sėstis už groty. Dėl to mūsų kultūriniam bendradarbiavimui su-

IRVIS NEMARONIS

SENATVĖS

PAVASARIS

Seni draugai, stiklai dulkėti,
Daina, užlūžusi kimiai, —
O palengva imi tikėti,
Lyg vėl senatvėje gimei.

Girdi—lyg vėl balsai meilingi
Linksmų kūmučių, daktarų,
O žemė supasi, kaip lingė,
Drauge su kūnu ir baru.

Ir vėl seni džiaugsmai kartojas,
Aidai jaunystės negyvos,
Ir noris vėl tremtinio kojas
Pririest prie plinkančios galvos.

Ir noris vėl akis miglotas
Nuskaidrint kūdikio svaja,
Nuogai iš vystyklų išklotas
Gulėti auklės glėbyje.

Ir skruostai vynuogė nuogę,
Širdy tiek meilės šilimos,
Kad vėl ranka už kaklo sliuogia,
O lūpos—ilgisi mamos...

PRAŠAU PRISIPAŽINTI

(Tarybinė recenzija)

Su tarybinu nusiteikimu sklaidydami tarybinio poeto Eduardo Mieželaičio poeziją "Žvaigždžių Papėdėje", iš pradžių mes tikrai nudžiungame, gavę progą po sunkaus socialistinės statybos darbo poilsingai atsiremti kad ir į tokį pergalingai užgrūdintą posmą:

"Nekaltinkit manęs, kad netikiu
Į dievą
Ir savo klėtyje rožančių išbarsčiau..."

stiprinti ir grįžimui paspartinti norėtume pasiūlyti daug geresnes sąlygas.

Ar negalėtų šis mūsų ambasadorius ten pasirūpinti, kad tarybiniai organai bendradarbiavimui čia užsiverbuotų bent vieną mūsų su neįlenktu viršugalvio kaulu?

Ar negalėtų Lietuvos išspausdinti visų čionykščių grafomanų rankraščių? Juk už tokį išgarsinimą tie autoriai sutiktų ten nuvežti surištus tėvą ir motiną.

Ar negalėtų koks nors generolas Michailovas "nežinomo aukotojo" vardu įdėti į mūsų fondą milijoną dolerių, dėl kurio valdymo per savaitę negyvai pasipjautų visi mūsų veikėjai — narsiausi buržuaziniai nacionalistai.

Manome, kad pradžia tokios sąlygų ir užtekty, o visa kita jau vyktų savaime pagal tarybinį planą.

A. Šalčių Lietuvon išlydėdami, mes dar norėtume paprašyti, ar negalėtų jis drauge pasiimti ir Sonę Pipiraitę.

Žinoma, tai labai gražu ir tarybiška. Čia mes gal tikrai galėtume autorių pakaltinti, kad jis tokį rožančių visdėlo turėjo. Betgi skaitydami toliau, mes jau esame priversti sustoti, trenkti kumštį į stalą ir draugą poetą griežtai paklausti:

--Drauge Mieželaite, o kas čia per velniava? Negi tas mūsų ciutuotas posmas yra skirtas tik tamtos prietaringoms pažiūroms gudriai užmaskuoti? Juk štai nuo 59 iki 65 puslapio pats, būdamas partijos narys ir net rašytojų avangardo kovingasis atstovas, imi tiesiog akiplėšiškai kartoti kažkokią buržuazinę li-tanią: Siela, Siela, Siela, Siela... Apie kokią sielą gali kalbėti tikras komunistas? O tai dar ne viskas. Mes toliau skaitome:

"Mano Sielai
Orkestras Beethoveną groja..."

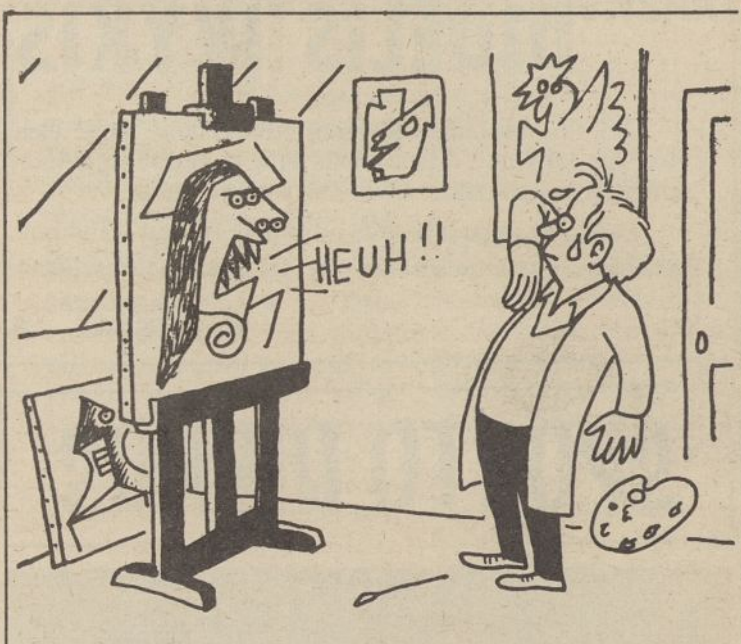
Toks prasižiojimas jau mums aiškiai rodo, kad, už tarybines premijas valgydamas tarybinės liaudies duoną, kartais pats save rengi dar ir kažkokias slapas bažnytines apeigas savo sielai pagarbinti! Tai jau tikrai per daug! O jei dar bandytum išsigin-ti, tai prašom tada atvirai atsakyti, ką reiškia dar ir tokie posmai:

"Mano Sielai
Kiek kančių, kiek skausmo ir apgaulės..."

"Mano Sielai
Kur tu į debesį kyli?..."

Vadinasi, drauge Mieželaite, čia jau kartu su buržuaziniais nacionalistais bandai šmeižtingai tvirtinti, kad ir tarybinėj santvarkoj yra apgaulės, kančių ir skausmo. Be to, dabar mums jau paaiškėja, kad ta tavo siela yra grynai reakcionierinė ir klerikalinė, nes ji kyli į debesį, o tai yra — į dangų. Ir dar blogiau, kad, užuot ją paraginęs žengti pagal partijos liniją, imi viešai gundyti į suokalbį su kontrevoliucinėm pajėgom, neva poetiškai kužlėdamas:

SAVOJO MENO AUKA

Dailininkas: Prakeiktas Šetonel.. Negi aš būčiau tave jau per daug realistiniai nupiešęs...

ŽMOGAUS SUSTIPRĖJIMO DOKUMENTAI

Tarybinio leidinio "Naujos Knygos" 1960 m. 6 nr. yra paskelbti dviejų mūsų "istorinių" moterų laiškai, kurie, manome, verti net Rašytojų D-jos dėmesio. Štai jie:

"Labai susidomėjusi skaičiau Tamstos knygą "Laikas ir Rašytojai". Tokių knygų mūsų literatūroje labai trūko. O dabar tik ką perskaičiau "Gimimo Dieną", kurią neseniai gavau. Labai įdomus romanas, puikiai pavaidnuojas, kaip Lietuvoje gimė nauji laikai ir nauji žmonės. Iš S. Tomarienės (Chicago) laiško.

"Mes abu skaitome A. Venslovos "Gimimo Dieną" ir negalime šios knygos pasidalinti. Žinoma, pirmenybę aš atiduodu Rojui, bet kai jis esti užimtas kitais reikalais, tai aš pripuolusi perskaityti nors kelis puslapius. Pasveikinkit nuo manęs draugą Venclovą už tokią puikią knygą. Iš I. Mizarienės (New York) laiško.

Mūsų literatūros istorikasteigia, kad Sonė Tomarienė -- mūsų sielės Rašytojų D-jos narė, buržuazinių laikraščių bendradarbė ir dypukinių parengimų lankytoja -- toli pralenkė Mizarienę, nes ji susižavėjusi vienu ypu prarijo visą "Gimtąją Dieną", kai Rojaus žmona tuo tarpu nuslebizavojo dar tik kelis puslapius. Šie laiškai liudija, kad ir pas mus jau gimsta nauji laikai ir nauji supipirėję žmonės.

LIETUVOJ TIKRAI GIRDI VAKARŲ RADIJĄ

Kulky, dinamito plytų, granatų ir kitokios sprogtamosios medžiagos apgiedotojas Alfonsas Maldonis savo eilėraščių knygelėje mums rašo:

"Girdžiu per radiją duslius balsus...
Jie keikia mus!
Jie plūsta mus!"

Vadinasi, Lietuvoj vakarų radiją tikrai girdi, tik, žinoma, ne "Voice of America", nes ten balsai labai švelnūs ir kalbų turinys nepaprastai paguodžiantis.

Iš laiškų dėžutės

ARGI BŪČIAU APSIGAVĘS?

Gerb. Redaktorai! Malonėkite man atsakyti pagal Jūsų geriausią išmanymą ir nemeluodamas, man nepaprastai svarbų klausimą.

Aš esu didelis meno mėgėjas ir turėjau nusipirkęs keletą mūsų dailininkų Jonyno, Galdiko, Vizgirdos ir Petravičiaus paveikslų. Dabar, pasiskaitęs Vyt. Alanto ir kt. recenzijų ir šiaip pakankamai iš spaudos ap-

"Mano Sielai
Eik su Saulė Nešančiu į koją!"

Kas yra tas Saulė Nešantis, kurį, kaip ir tą savo sielą, rašai didžiąja raide? Prašau prisipažinti, nes mes jau ir taip viską žinome!

sišvietęs, nutariau padaryti sau naudingą biznį -- su mene nieko neišmanančiu kaimynu mainus. Aš jam daviau tris paveikslus --Jonyno, Galdiko ir Vizgirdos, o jis man už tai vieną tokio pat didumo A. Rūkštelės. Betgi mano žmona pakėlė didžiausią triukšmą ir veje mane iš namų atgal atsimainyti. Sakykite, argi aš būčiau apsigavęs?

Man eiti atsimainyt labai nepatogu, nes galiu atrodyt nerimtas.

V. L.,
New York

REDAKCIJA: Mes irgi manome, kad geriau atrodyt neišmanančiu, negu nerimtu, dėl to ir į Tamstos laišką negalime atsakyti.

MUMS DAR TRŪKSTA ŠUNŲ KULTŪROS!

Malonus Redaktorai, prašau Jus visdėlo atkreipti dėmesį ir į tokius mūsų visuomeninio gyvenimo reiškinius, kurių kiti net nenori žodeliu paminėti.

Aš turiu didelį ir puikiai išauklėtą Pūdelį, kuris atspėja kiekvieną slapčiausią mano mintį ar jausmą ir kurio tikrai negalima nemylėti. Jis ir prie svečių yra lipšnus ir sentimentalus, tarytum kudiškėlis. Aš tik stebiuosi tais vadinamais lietuvių "kultūrininkais", kurie apsilankę pas mus į svečius, visa tai nepastebi, ar tyčia demonstruoja savo storžieviškumą.

Štai per mano vardines vienas mūsų šunų dailininkų, nutaikęs progą, ne tik biauriai ištepė šio tauraus gyvulėlio uodegą garsvyčiom, bet dar prievarta supylė jam į burnelę bene pusę butelio degtinės. O jau mane tiesiog baisus šiurpas nukrėtė, kai ten buvęs išgarbintas mūsų poetas lyrikas, kurs šiaip vis dainuoja tik apie paukštelius, laukų žiedelius ir nekaltos meilės svaigulį, mano brangiajam šuneliui spyrė į pačią jautriausią papilvės vietą ir dar brutaliai sušuko: "Pašol von tu, smirdžiau!"

Sakykite, ko dar gali sulaukti mūsų tauta iš tokių savo dvasios vadų?

J.J.,
Chicago, Ill.

Kas Dirvos neskaito — daug nustoja!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

DIDELIS ĮVYKIS LIETUVIŠKOS MUZIKOS GYVENIME

Tik ką neseniai išleistos lietuviškos plokšteles viso 123 kūrinių. Visus plokštelių pavadinimus, dainininkus bei muzikus išvardinti neįmanoma.

Prašome prisiųsti savo adresą ir tuojau išsiųsime katalogą, kuriame rasite, ne tik visas lietuviškas

plokšteles, bet ir knygas bei kitas prekes, kurios labai tinka net ir į Lietuvą pasiųsti.

J. KARVELIS, 3322 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Tel. YArds 7-0677.

P. S. Taip pat galite gauti ČIURLIONIO ansamblio plokšteles "MES PADAINUOSIME", A. Stephens ir J. Stuko paverptos TĖVYNĖS muzika, ir Br Jonušo 12 lietuviškų maršų "GAUDŽIA TRIMITAI".

NAUJIENA! B. Sruogos "Milžino Paunksmė" 3 plokštelės - kaina 15 dol. NAUJIENA!

SPORTO DIENOS

Detroito LSK Kovo rinklininkės, dalyvavusios V.V. sporto apygardos pirmenybėse. Klūpo iš kairės: B. Šileikaitė, komandos vadovė R. Liškauskaitė, E. Kašelytė ir O. Kilikevičiūtė. Stovi iš kairės: J. Pusdešrytė (kapitonas), V. Ogilvytė ir A. Tamulionytė, P. Petručio nuotrauka

Vidurio Vakarų Sporto Apygardos pirmenybės

Chicagoje krepšinio, tinklinio ir stalo teniso sezonas baigtas. Baigtas kovo 25-26 d.d. įvykusių pirmenybėmis. Tomis dienomis čia varžėsi Chicago, Clevelando, Detroito ir tolimesios Omaha, Nebr. lietuviai sportininkai.

Sportininkų būta didelio būrio. Deja, žiūrovų, nežiūrint spaudos ir radijo kvietimų, beveik nebūta. Sakoma nebūta, nes per abi dienas už įėjimą surinkta tik apie \$60. Bilietų kainos: suaugusiems \$1,50 ir jauniui \$1,00. Kainos neperdidelės. Taip bent rašančiam atrodo.

Kiek turėta išlaidų? Daug daugiau! Vien tik salų nuoma siekia \$200,00 kur visos kitos išlaidos? Na, ir rūpesčiai. Kas nuostolių padengs? O gi pirmenybių vykdytojai. Tai yra Chicago ASK Lituanicos valdyba. Tiksliau tarant du ar trys amžiumi vyresni valdybos nariai. Padengs iš savo kišenėlių. Kitos išeities nėra, nes klubo išlaidos tuščias. Išdėdę pinigėliai išleisti. Ir tai ne bent kam, o būtinai sportinei aprangai, kamoliams ir t.t.

Tokiai padėčiai esant, nelinksma darosi ir nebežinau žmogus ar užuojautą ar pagarbą pasiryžėliams pareikšti. Vienok, neatrodo, kad ASK Lituanicos Valdyba ir sportininkai iš baimės išlakstytų. Taip nebus ir jie veiks, kaip veikė. Tokia jau jų dalia. Tačiau panašia kita proga, skelbiant įvyksiančias pirmenybes, dėl visa ko, gal teks didėlėmis ir aiškiomis raidėmis parašyti: MIELI TAUTIEČIAI, NEBŪKITE PASIŪTĘ, ATSLANKYKITE Į LIETUVIŠKĄ JAUNIMO SPORTINĘ VARŽYBAS! Gal toks stačiokiškas parašymas bent tėvus paskatins daugiau domėtis savo prieauglio sportine veikla.

Savo dalyvavimu maloniai nuveikė Omaha, Nebr. Lituanicos sportininkai. Omaha - Chicago 500 mylių. Jie nepabūgo tolimos kelionės ir išlaidų. Nors atvykę nelaimėjo, bet drausmingumu ir tvarkinga apranga atkreipė visų dėmesį. Pagarba Omahos sportininkams. Toks pat komplimentas ir jų klubo pirmininkui J. Reškevičiui, komandos vadovui J. Grišaičiui ir išdėdinti A. Praičiui. Jų rūpesčių ir priemonėmis Omahos krepšininkai galėjo pasirodyti pirmenybėse.

Didžiausias pirmenybių perga-

lės kėsnis teko Clevelando Žaibui. Jei ne Chicago Aro stiprus pasipriešinimas, clevelandiečiai savo laimėjimais būtų nustelbę visas krepšinio ir tinklinio varžybas. Gražiai Žaibas pasireiškė ir stalo tenise. Šioje sporto šakoje ypatingai išsiskyrė jų prieauklis. Clevelandas vykęs pavyzdys kitoms vietovėms. Ypatingai Chicago ir Detroitui. Čia stalo teniso veteranų nestoka. Deja, nė vienas jų nesusigundo jaunesniuosius paskatinti, pamokyti.

KREPŠINIS

Varžytasi jaunių A, B ir C klasėse. Pradėjime nuo A. Dalyvavo septynios komandos. Pirmose rungtynėse Žaibas 79:30 sutvarkė ASK Lituanicos II komandą. Paskui Chicago Aras įveikė Detroito Kovą 69:60 ir ASK Lituanicos I komanda laimėjo prieš Omahos Lituanicą 66:37. Vėliau Žaibas susitiko su perreity metų laimėtoju Chicago Nerimi. Žaibas po atkaklios kovos laimėjo 67:65. Po šių rungtynių paaiškėjo, kad baigmėje susitiks Aro ir Žaibo komandos. Pralaimėtojų pusėje sužaistos dar keturios rungtynės. Kovas 60:37 laimėjo prieš ASK Lituanicos II ir prieš Omahos Lituanicą 68:39. Sekančiose rungtynėse Kovui nepavyko ir prieš Nerį pralaimėjo 60:65. Tokiu būdu ASK Lituanicos I komandai teko 3-čia vieta, o Neris pasitenkino 4-ta vieta.

Baigminės Žaibas - Aras rungtynės buvo vertos pažidėjimo. Abi komandos gana lygus pajėgumo. Todėl ir iki pat pabaigos nebuvo aišku kas laimės. Rungtynių pradžioje vedė Žaibas. Vieno metu clevelandiečiai turėjo net 12 taškų persvarą. Tuo metu Aras ėmė vyti. Likus šešioms minutėms iki pirmo kėlinio pabaigos, Aro Vasy, įmetęs dvi baidas ir padaręs vieną pilną metimą, išlygino. Pasekmė buvo 25:25. Antrą kėlinio pirmą pusę priklausė Arui. Aras pirmavo 6 - 8 taškais. Likus nepilnomis keturioms minutėms, Žaibas persvėrė savo naudai. Žaibui vedant 47:45, už baidas aikštę aplėdo jų centro puolikas Modestavičius. Ši nesėkmė paveikė Žaibą ir Aras vėl perė-

mė pirmavimą. Rungtynės baigtos Aro 65:60 laimėjimu.

B klasėje pasirodė penkios komandos. Čia visiškai laimėtoju išėjo Žaibas. Jų abi komandos susitiko baigmėje. Rungtynės laimėjo I-ji komanda 73:53. Trečioji vieta teko ASK Lituanicai. Rungtynių pasekmės: ASK Lituanica - Aras 50:43, Žaibas II - Neris 38:29, Aras - Neris 71:39.

C klasėje varžybose tedalyvavo dvi komandos. Tai yra Clevelando Žaibas ir Chicago Neris. Žaibas laimėjo 73:35.

TINKLINIS

Ir šiemetinėse pirmenybėse nesimantė jaunių komandų. Žaidė vienos mergaitės. Viso aštuonios komandos. Pirmosios vietos laimėjimą vėl pakartojė Clevelando Žaibas. Baigmėje Žaibas susitiko su Neris I komanda, ir laimėjo 2:0 (15:9, 17:15). Trečioji vieta teko Aro I ir ketvirtoji Neris II komandai. Žaibas - Aras II 2:0, Neris II - ASK Lituanica I 2:1, Neris I - ASK Lituanica II 2:0, Aras I - Detr. Kovas 2:0, Žaibas - Neris I 2:1.

Žaibas laimėjęs prieš Neris tinklininkes pateko į baigmę, o Neris I į pralaimėjusių pusę. Čia Neris I 2:0 laimėjo prieš Aro I, kuri prieš tai buvo 2:0 laimėjusi žaidžiant su ASK Lituanicos I komanda. Tokiu būdu Neris I komanda sau užtikrino baigminį susitikimą. Reikia dar paminėti, kad pralaimėjusių pusėje Detroito Kovas 2:0 pasekmė laimėjo prieš ASK Lituanicos II ir Aro II komandas. Kovas vėliau suklūpo 2:1 žaidžiant prieš Neris II komandą.

Baigminės Žaibo ir Neris I rungtynės švystelėjo gražiu susižaidimu. Miela buvo net stebėti. Chicagiškiai tikėjęsi Neris laimėjimo. Deja ir šiuo kartu nepavyko. Kažin, kaip baigsis šių komandų susitikimas Toronte įvyksiančiose žaidynėse?

STALO TENISAS

Vyrų vieneto varžybose dalyvavo šešiolika žaidėjų. Iš jų Žaibo J. Nasvytis, Neris V. Grybauskas, ASK Lituanicos V. Kleiza ir Kovo J. Gerulaitis buvo išskirti.

Plius pusėje pusiau baigmėje susitiko V. Kleiza ir J. Nasvytis V. Kleiza pralaimėjo 0:3. Minusų pusėje B. Žemaitis (ASK Lituanica) padarė staigmeną ir įveikė V. Grybauską 3:0. Vėliau V. Kleiza B. Žemaitį įveikė 3:2. Baigmėje susitiko vėl V. Kleiza ir J. Nasvytis. Šiuo kartu 3:2 laimėjo V. Kleiza. Dabar abu turėdami po vieną minusą, dar kartą buvo priversti persirungti. Paskutinėse rungtynėse pranašesniu pasirodė J. Nasvytis ir laimėjo 3:1.

Vyrų komandinėse varžybose laimėtoju išėjo ASK Lituanica, įveikusi Žaibą 5:4. Žaibas prieš Nerį laimėjo 5:2 ir ASK Lituanica prieš Kovą 5:0.

Baigmininio susitikimo paskirų rungtynių pasekmės: J. Šoliūnas (Žaibas) - V. Kleiza (ASK Lituanica) 0:2, A. Končius (Ž) - B. Žemaitis (L) 0:2, J. Nasvytis (Ž) - K. Ripskis (L) 2:0, A.

ASK Lituanicą komandinėse varžybose atstovavo V. Kleiza, B. Žemaitis ir K. Ripskis. Žaibą - J. Nasvytis, A. Končius ir J. Šoliūnas. Paskirų rungtynių pasekmės: Šoliūnas - Kleiza 0:2, Končius - Žemaitis 0:2, Nasvytis - Ripskis 2:0, Končius Kleiza 0:2, Nasvytis - Žemaitis 2:0, Šoliūnas - Ripskis 0:2, Nasvytis į Kleiza 2:0, Šoliūnas - Žemaitis 2:1 ir Končius - Ripskis 0:2.

Vyrų dvejetė Kleiza, Grybauskas laimėjo prieš Šoliūną, Nasvytį 3:2. Pirmose susitikimuose Kleiza, Grybauskas įveikė Žemaitį, Ripskį ir Šoliūną, Nasvytis Gerulaitį, Misiūną.

Moterų vienete pirmą vietą iškovojo D. Čerekiene - Toči-lauskaitė (ASK Lituanica). Antroji vieta teko Kazlauskaitė (Lit.)

Žiemos rato žaidynės Toronte

Gražus sportinis bendradarbiavimas vyksta tarp JAV ir Kanados klubų. Tačiau dėmesio centru palieka Š. Amerikos Lietuvių Žaidynės, kurių žiemos ratas bus prarastas balandžio 15-16 d. Toronte. Jose galės dalyvauti tik tie klubai, kurie apygardų pirmenybėms registravo savo komandas ir žaidėjus ir FASKO aplinkraščiu (iš š. m. kovo mėn. 18 d.) turės teisę dalyvauti šiose žaidynėse, nustatant paskiroms sporto šakoms klubų - dalyvių skaičių.

Remiantis FASKO aplinkraščiu KREPŠINIO PIRMENYBĖSE galės dalyvauti:

Vyrų 8 komandos (Kanados dvi, JAV-6)
Moterų 6 komandos (Kanados -4, JAV -2)
Jaunių A 8 - komandos (Kanados -2, JAV 6)
Mergaičių A 3 -komandos (Kanados -2, JAV -1)
Jaunių B 5 komandos (Kanados -2, JAV -3)

TINKLINIO

Vyrų 6 komandos (Kanados 2, JAV-4)
Moterų 6 komandos (K-2, JAV -4)
Jaunių A 3 komandos (K-2, JAV -1)
Mergaičių A 6 komandos (K-2, JAV -4)

STALO TENISAS INDIVIDUALINIS

Vyrų - 32 (K-14, JAV-18)
Moterų - 16 (K-10, JAV -6)
Jaunių A-16 (K-6, JAV-2)
Jaunių B-8 (K-6, JAV-2)

STALO TENISAS KOMANDINIS

Vyrų 8 (K-3, JAV -5)
Moterų 8 (K-4, JAV-4)

3 - 4 vietą pasidalino R. Gaidžiūnaitė (Ž) ir G. Juškaitė (N).
Moterų komandinėse varžybose baigėsi šia tvarka: 1. ASK Lituanica (D. Čerekiene, Kazlauskaitė), 2. Žaibas (R. Gaidžiūnaitė, V. Karosaitė), 3. Neris (G. Juškaitė, T. Prunskytė).
Jaunių A klasėje baigminėse rungtynėse Genčius laimėjo 2:1 prieš Žiburį (Ž). 3 - 4 vietą pasidalino Mackevičius (Aras) ir A. Končius (Ž).

Jaunių B klasės vieneto varžybose visas keturias pirmas vietas užėmė Clevelando Žaibo nariai. Eilės tvarka: A. Koklys, V. Stoškus, J. Andriulis, S. Venslauskas.

Mergaičių A klasės vieneto varžybos: 1. G. Juškaitė (N), 2. R. Gaidžiūnaitė (Ž), 3 - 4 R. Končiūtė ir V. Karosaitė (Ž).

Mergaičių B klasės vieneto varžybos: 1. R. Končiūtė (Ž), 2. T. Prunskytė (N), 3 - 4 N. N. Stončiūtė (N) ir D. Jurgaitytė (Ž).

P. Ptr.

prarastos atskirai taip pat Hamiltone ir davė šias pasekmes: Mergaičių A klasė - 1) Jonušaitė (Sakalas).

Mergaičių B klasė - 1) Sabaliauskaitė (Vytiš) 2) D. Kudabaitė 3) R. Skaistytė, 4) V. Paškevičiūtė (visos Kovas)

Jaunių A klasė 1) R. Vinerskis (H. Kovas) 2) Krasauskas (Vytiš)

Jaunių B klasė 1) Krasauskas (Vytiš) 2) E. Bugailiškis (H. Kovas).

Moterų ir vyrų individualinės stalo teniso pirmenybės buvo prarastos kovo 25 d. Toronte ir jų pasekmės artimiausiu metu pranešime.

Taip pat šio laikraščio puslapiuose teks dar grįžti prie rungtynių balandžio 15-16 d.d. pranešant reikalingiausią informaciją salų, nakvynės ir kt. klausimais, tačiau iš anksto reikia palinkėti visiems žaidynių dalyviams gražios sportinės kovos, tačiau kaip Kanados lietuviui --gražios sėkmės saviems klubams. Ypač vyrų krepšinį, kuris dar mums yra sunkiai įveikiamas, žaidžiant prieš JAV komandas. Tačiau, kaip teisingai Š. Amerikos Žaidynių I-ojo rato O. K. rašte pažymėta, klubų vadovai prašomi neatsivežti abejotinos kilmės sportininkų. Ir tai buvo daugiausiai taikyta JAV klubams. Tokiu atveju, dar galėsime būti lygiaverčiai priešui K.B.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

dovanos ★
taupytojams ★

PADEJUS \$500.00 AR DAUGIAU KOVO IR BALANDŽIO MEN. DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MEN. DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS.

DARBO VALANDOS:

pirm. 9 iki 5 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

5 1/4%

**mokame už
legalios
taupmonas!**

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL. / DI 2-1397, TO 3-8131

MOKAME

4 1/4%

**metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.**

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

Clevelando Vaidilos Teatro aktoriai, suvaidinę "Žmogus, kurį užmušiau". Nuotraukoje iš kairės: J. Kazėnas, J. Gailiūšytė, V. Plečkaitis, Z. Dučmanas, D. Mackialienė, V. Gatautis, V. Žilionytė ir E. Skujeniekas.

ŽMOGUS, KURĮ UŽMUŠIAU

VAIDILOS TEATRO PREMIJERA CLEVELANDE

Žmogus, kurį užmušiau — M. Rostando 3 v. drama su prologu pastatyta Clevelande kovo 18 d.

Šis veikalas reikalauja savotiško vaidinimo. Negalima "įsibėgėti", dažnai keičiant vaidintojų sugrupavimus, pereigas, pozas ar judesius, negalima kaitalioti nei bendro kalbos tono, nei paskirų posakių tono bei intencijų su išsiskiriančiais šuoliais aukštyn ar žemyn, taip pat negalima nei bendro tempo per daug paskubinti ar sulėtinti.

Įtaiga nejučiomis veikia žiūrovą. Turinys skverbiasi žodžiais, žingsniais, mostais, veidais, akimis, smulkiiausiomis užuominomis tarp visokių vaidybinių priemonių ir... net be paūzių.

Slegiantis, nenugalimas liūdesys, beviltė kova su savo sąžinės balsu, konfliktai su pasaulinio masto problemomis, neišsakomos, bet vos besuvaldomos paslaptys — visa tai virpina žiūrovo širdį ir paverčia augančiu dramizmu.

Tokį veikalą labai lengva pigiomis detalėmis sumenkinti arba perdėtu santūrumu priartinti prie nuobodžios monotonijos.

Girdėjome, kad režisorius yra dalyvavęs šioje dramoje, statant ją lietuvių stovyklose Vokietijoje beveik profesionalio sudėtimi. Tad įdomu, ar ši premjera yra anų spektaklių pakartojimas, ar savarankiška kūryba?

Šiaip ar taip veikalas su prastais teisingai, darbo įdėta daug, vaidinimo priemonės pavartotos apgalvotai,

išsišokimų iš bendros linijos beveik išvengta. Tikslai retkarčiais pasitaikė nenaudingų mizanscenų, viena kita neatsargi intonacija bei neįtikiną aštresni momentai. Tipai ir jų sceniniai bruožai, lygiai kaip ir išvaizda, priimtini.

Iš tokios beveik mėgėjiškos sudėties sunku būtų dar daugiau išreikalauti. Jeigu kai kur ne visai išvengta monotonijos pavojaus, tai gal dėl neperskrupulingai išlaikytos bendros slinkties. Užtat vykusiai praėjo kai kurios vos tepagaunamo subtilumo, bet gilios prasmės, užuominos.

Dekoracijos — dail. V. Raulinaičio — tiko turiniui ir nuotakoms. Išpūdingiausios buvo prologo, kur ir apšvietimas palengvino pasiekti tikslą. Prie tvirtai stovintį baldų truputį nesiderino lyg drebanti, lyg linguojanti knyga lentyna.

Šiaip apšvietimas Lietuvių salės scenoje būtinai tobulintinas.

Grimas atitiko kūrinių bei tipus pakankamu ryškumu ir būdingumu, išskyrus prof. Von Helderlino veidą; su juo ir barzda joks fiziognomistas nesutiktų, žinodamas to vaidmens uždavinį.

Muzikiniai efektai transliuoti labai švariai ir rūpestingai, jeigu neminėtume nežymių klaidelių iš režisoriaus pusės veikalo eigos atžvilgiu.

Vaidybos prasmingumą bei visų niuansų nušlifavimą išsiskyrė iš kitų tarpo J. Kazėnas ir D. Mackialienė. Pirmasis (Abatas) įtikino savo kunigišku taktiniu-

mu, nuslepiaimomis abejonėmis ir dievobaimingais sprendimais. Antroji gi (Luise) gyveno labai kilnia dvasia, kankinančia savitvarda, nieškodama efektų žiūrovų akims ir kartais apipavidalindama nebepakeliamą skausmą akmeniniu veidu. Šituo vaidmeniu daug laimėta.

VI. Plečkaitis turėjo svarbiausią turinio naštą (M. Laurain) ant savo pečių. Palaipsniui vystė savo atsakomybės jausmą, svyravo, kentėjo ir ramino savo sąžinę pasišventimu. Išvaizda ir elgsena atitinkančios rolę. Drąsiai galima linkėti gražios ateities, tuo tarpu sąlygojamos techniškos pažangos.

Kiti bene visas peripetijas nugalejo. Tektų bent paminti: V. Žilionytės (Angelika) didelį kruopštumą ir santykių su partneriais įvairumą, J. Gailiūšytės (Augustė) — pavojaus atspalvių išvengimą, Z. Dučmano (Prof. Von Holderlin) gana gilią liūdesį ir nuolatinį gyvenimą atminimais, E. Skujenieką (Fraulieb) spalvingą charakteringumą ir I. Gataučio sūnaus Vytenio (Eitel) pakankamą ryškumą.

Tiksliai patartina stropiai ieškoti kaskart naujų tipų ir nevaizdinti savęs — su savo asmeniškėmis ypatybėmis.

Negalima sutikti su keistu punktualumo aiškinimu. Jeigu skelbiama, kad bus pradėta punktualiai, tai žiūrovų, belaukiančių jau savo vietose, dauguma neturėtų laukti vėluojančių dėl savo arba dėl tam tikrų lėtų pareigūnų (kasoje arba drabužinėje) kaltės. Ir kyla įtarimas, kad pats teatras dar negali pradėti. Teko laukti 24 minutes.

Vaidinimui pasibaigus, vaidinimo dalyvių nuopelnai ir pasišventimas buvo gražiai pagerbti gražiomis gėlėmis bei dovanomis.

Vladas Braziulis

• Neringos Skaučių Tuntas, baigęs Kaziuko mugės darbus, kuri įvyko kovo 12 d., Liet. salėje, nuoširdžiai dėkoja:

Neringos Tunto Tėvų Komitetui, paėmusiam visą atsakomybę apatinės salės darbų, Komiteto pirm. O. Jokubaitienei, J. Garlai, A. Karsokui, V. Petkui ir visoms mamytėms bei tėveliams, kurie kokių nors būdu komitetui padėjo.

Vaidelio "Subatvakarėlis" autoriui ir režisoriui Z. Peckui, Čiurlionio Ansamblio tautinių šokių grupei, išpildžiusiai du tautinius šokius. Muziką tvarkusiam sktn. B. Rekiui.

J. Mockui ir D. Kižiui, padėjusiems mugę įrengti.

Dirvai už gražius skelbimus. V. Rociūnui už korespondenciją Drauge. J. Stem-

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Dirva ateinančią savaitę, dėl Velykų švenčių, išeis du kartus — trečiadienį ir penktadienį.

• Birutės Smetonienės piano mokinių koncertas įvyko sekmadienį, kovo 26 d. The Cleveland Music School Settlement. Savo gabumus parodė šie mokiniai: Arūnas Aželis, Dalia Nasvytytė, Jūlytė Nasvytytė, Algirdas Nasvytis, Vytautas Smetona, Onytė Macey, Sidney Macey, Juozas Macey, Vytautas Nasvytis, Jūratė Balaišaitytė, Juozas Smetona, Gidonė Bačiulytė, Aldona Nasvytytė, Ina Skardžiūtė, Virginija Eimutyte, Marytė Gailiūšytė, Birutė Augustinavičiūtė ir Neringa Karaliūtė.

Harry B. Olds, Jr., išrinktas Society National Bank Assistant Trust Officer. Jis virš 13 metų dirba šiame banke eidamas įvairias pareigas. Yra baigęs Western Reserve Universitetą o studijas gilines Oxfordo Universitete Anglijoje. Society National Banko skelbimai dažnai būna Dirvoje ir to banko patarnavimais naudojasi nemažas lietuvių skaičius.

• Gera proga maloniai praleisti popietę. Balandžio 9 d. visi ateikime į Šv. Jurgio parapijos salę, kurioje birutietės ruošia arbatėlę su užkandžiais, šokiais ir galvinančiais gėrimais. Pradžią 3 val. po pietų.

• SLA 14 kuopos narių susirinkimas įvyks balandžio 4 d., Lietuvių salės svetainėje. Po susirinkimo ten pats įvyks kuklus aušrininko ir SLA kūrimo pirmūno Dr. Jono Šliūpo, gimimo šimtmetinės sukaktuvės.

Visi kuopos nariai, kuriems leis laikas ir galimybės, prašomi šiame svarbiame mūsų kuopos susirinkime būtinai dalyvauti, drauge atsivesti ir savo šeimų narius. Valdyba prašo nevėluoti, nes susirinkimas bus pradėtas laiku. 7 val. vak.

• BALFas renka drabužius nuo balandžio 9 iki 24 d. Prašom atvežti drabužius į Šv. Jurgio parapijos salę.

pužiui už pranešimą radijo bangomis. Klebonui B. Barčui už skelbimą parapijos biuletenyje.

Pilėnų Tunto Tuntininkui P. Karaliui ir broliams skautams, kurie pirmą kartą dalyvavo mugėje ir daug padėjo atliekant įvairius darbus.

A. Drasutienei, R. Nasvytienei, M. Leknickaitei, A. Gelažytei, L. Koklytei, V. Raulinaičiui, A. Mulioliui neatsiakiusiems patalkinti įvairiuose darbuose.

Jeigu ką nors, dėl mums nežinomų priežasčių praleidome, prašom atleisti ir imti padėką.

Iki malonaus pasimatymo kitų metų Kaziuko mugėje. Neringos Skaučių Tunto Vadovybė

OMAHĄ JAU PASIEKĖ PAVASARIS...

Galite tikėti — Omahos gatvėmis pavasaris jau eina. Ankstyvas, kaip paprastai, jis čia, ir permainingas. Svarbiausia tačiau, kad visišku pavasariu lapoja pati lietuviškoji Omahos dalis. Galima net stebėtis, kad paskutinišios kelios savaitės omahiečių gyvenime buvo pilnos judrumo, veiksmo ir žymių, kurios sakytė sako, kad ši kolonija, toli gražu, dar nėra mirties patale.

Po kiek ilgesnės pertraukos kovo 19 d. (nežinia, kiek paveikti) vėl subruzdavo susirinko savo veiklos aptarti scenos mėgėjų sambūrio "Šiaurės Pašvaistė" dalyviai. Ta proga (netekus rež. G. Veličkos) sambūris pasikvietė ir naująjį režisorių P. Kvedarą, bei išsirinco naująją valdybą: pirm. — J. Agurkis, vicepirm. — Pr. Totilas, izd. — J. Nalikelis, sekr. — I. Lileikienė ir reikalų ved. — V. Malkevičius. Buvo nutarta rudenop vėl pasirodyti ir scenoje.

Dar didesni rūpesčiai yra užgule į dainų šventės besiruošiantį Omahos lietuvių chorą. Šiuo metu choro dalyviai praleidžia ilgas valandas berepetuodami šventės repertuarą. Ateinančios šventės reikalai verčia dalyvius rūpintis ir organizaciniais klausimais. Tam cho-

ras irgi išsirinco naują valdybą, kurią sudaro: L. Jonykenė, D. Micutaitė, J. Šarka jun., Vyt. Sederavičius ir J. Lileikis.

Pačią rugiapiūtę pergyvena ir chorui remti bendruomenės paskirta komisija, kuri šiuo metu rūpinasi lėšomis chorą vadovui išlaikyti. Kad omahiečiai savo choro reikalingumą ir svarbą gerai supranta, rodo ir šis, dėmesio vertas, pavyzdys: Sav.-kūrėjas A. Kavaliauskas, pats būdamas beveik nuolatinis liginis, choro reikalui yra paskyręs net 60 dolerių. Gražiomis sumomis prisideda ir likusioji omahiečių dalis, tuo padėdama lietuviškai dainai skambėti Omahoje.

Ne vien parapijiniais reikalais Omahoje rūpinamasi. Geros ir liūdnos žinios iš lietuviškojo pasaulio čia visad randa jautrų atgarsį. Štai, kad ir žinia apie mūsų Nepriklausomybės Akto signataro prof. S. Kairio sunkią materialinę padėtį čia vėl rado gilių reikalo supratimą. Pagelbėti S. Kairiui pas mus iniciatyvos ėmėsi LNF vietos atstovybė (J. Povilaitis, J. Smailys ir V. Šarka), pasikviesdama talkon iš dešinės ateitininkų sendraugijų pirm. — J. Damijonaitį ir iš kairės — žurn. J. Cicėną. Tam kilniam reikalui ši koalitinė grupė surinko 103 dol., kurie buvo pasiūti Chicagon prof. S. Dirmanto vardu.

Su nusistebėjimu reikia pridurti, kad kai kurie save visad reklamuoja S. Kairio bendraminčiai bet kokiu auku prisidėti atsakė... Didžiausią sumą dalį sumetė skirtingų pažiūrų asmenys. Taigi keičias laikai, keičias ir papročiai!

Nereikėtų praleisti dar ir tai, kad ir kiti čia esantieji sambūriai yra pasirodę padaryti vienokių ar kitokių staigmenų. Ir jei visas tas judėjimas yra tikrai pavasario nuopelnas — mes tada norėtume, kad jis visad tęstųsi... V. Š.

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN **OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON**

4% **SUPERIOR SAVINGS**

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000 **HOME AND REMODELING LOANS**

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

DEPOSITS MADE BY APRIL 20 EARN INTEREST FROM APRIL 1

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

BEFORE YOU BORROW TO BUY A HOME

GET OUR LOW RATES AND HELPFUL TERMS

OUR ESCROW SERVICE PROTECTS YOU WHEN BUYING OR SELLING REAL ESTATE

HAVE YOU PAID

YOURSELF....

Regularly?

... and have you paid yourself first... before you started spending? Saving a portion of all you earn is a major step toward success and a secure future. St. Clair Savings will help you plan for your future by providing a safe place for your savings while paying you a generous return... 4% interest... computed quarterly and paid twice each year.

All Savings Deposited Through APRIL 17th

Earn

4%

from APRIL 1st!

ST. CLAIR SAVINGS

813 East 185th St. 25000 Euclid Ave. 6235 St. Clair Ave.

Three Convenient Locations...

KAS IR KUR?

• **Dirva ateinančią savaitę**, dėl Velykų švenčių, išeis du kartus — trečiadienį ir penktadienį.

• **Lietuvių Akademiniis Sambūris Montrealyje** skiria ketvirtą Vinco Krėvės literatūrinę premiją \$500.00 sumoje už stipriausią 1959 — 1960 metais išspausdintą ir dar nepremijuotą grožinės literatūros veikalą. Jūry komisiją sudaro: Dr. I. Gražytė, M. Aukštaitė (Lietuvių Rašytojų Draugijos narė), kun. Dr. F. Jucevičius (K. L. B. Montrealeio Seimelio Prezidiumo atstovas), P. Girdžius ir A. Kličius (Lietuvių Akademinių Sambūrio pirmininkas). Premijos įteikimas numatomas gegužės 13 d. Montrealyje.

• **I LB III-iąją Tarybą** vidurio rinkiminėje apygardoje jau sutiko kandidatuoti šie asmenys: Juozas J. Bachunas-Bačiūnas, Stasys Barzdukas, Vytautas Kamantas, Kazys S. Karpius, dr. Algirdas Nasvytis, Juozas Žilionis. Kitų sutikimai dar laukiami.

• **Ona Nakutienė** mirė Lietuvo vasario 22 d., palikusi dukterį Elena Sirusienę JAV, sūnų Australijoje ir kitus Lietuvoje, iš kurių vienas po aštuonerių metų grįžo iš Sibiro. Ji, anksti likusi našlė, viena išaugino 7 vaikus ir keletą išleido aukštuosius mokslus.

• **Valerija Lastauskienė**, V. Nemickienės motina, mirė praeitą savaitę po ilgos ir sunkios ligos Maspeth, N. Y. Velionė visą laiką gyveno dukters Valerijos ir žento dr. Broniaus Nemicko globoj.

• **Aldona Simutytė, Vidmantas Montvila, Vytas Beleckis, Romas Sedlickas, Jūditė Zilevičiūtė** ir kt. buvo išstatę savo kūrinius parodoje, kuri įvyko kovo 25-26 d., Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne, N. Y., Studentų Skautų S-gos New Yorko skyriaus iniciatyva.

• **Baltijos Klubas** Chicagoje, įvykusiam susirinkime kovo 26 d., vietoj užuojautos spaudoje, klubo nariui Petrai M. Šileikiui, jo tėvui Lietuvoje mirus, surinko \$26.00 ir juos paskyrė žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklo statymo išlaidoms padengti. Pinigai buvo įteikti vienam iš paminklo statytojų — gen. M. Rėkaičiui.

• **Lietuvių Tautinis Akademiniis Sambūris** Chicagoje, visuotinam narių susirinkime, įvykusiam kovo 25 d., išrinko naują valdybą: adv. J. Našliūnas — pirm., agr. Ant. Santaras — vicepirm., agr. Jonas Pročkys — sekr., ekon. Stepas Trinkauskas — išdininkas ir dr. Jonas Pavilonis — narys.

• **Danutės Impulevičiūtės** ir Vytauto Bertšiaus jungtuvės įvyks birželio 17 d., Philadelphia, Pa., kur abu jaunuoliai studijuoja ir aktyviai reiškiasi lietuvių visuomeniniame gyvenime. Danutė yra A. ir B. Implevičiū, nuoširdžių tautinės sąjungos, LB-nės ir Karių Vėteranų Ramovės veikėjų dūkra.

• **Leonas Prūseika** — Albertas Vabalas (jo tikroji pavardė), komunistinės Vilnės redaktorius, mirė Chicagoje kovo 24 d.

• **Julius Nesavas**, iš Bloomfield Hills, Mich., mokėdamas už Dirvą atsiuntė \$5.00 auką.

PAGERBĖ KUN. BENEDIKTĄ SUGINTĄ

Kovo 21 dieną Chicagoje, susirinko būrelis jo bičiulių pasveikinti vardadienio proga žinomą jį ir nenuilstamąjį Vasario 16 Gimnazijos rėmimo organizatorių ir apaštalą, Kun. Sugintą jau yra surinkęs ir pasiuntęs Vasario 16 ir seilevičių gimnazijoms apie 75,000 dolerių. Pagerbiman buvo atvykę: LB Chicago apygardos pirmininkas Jonas Jasaitis, dr. Juozas Kižys, A. Gulbinskas su poniu, Alb. Valentinas ir kt. Taip pat atvyko buv. Vasario 16 Gimnazijos mokinių delegacija, kurie dabar jau studijuoja Chicago universitetuose; Renata Petrauskaitė, Rimvydas Šliažas ir Vidmantas Raišys. Jie varduvininkui įteikė dovaną — batus su "geležiniais padais", idant jis galėtų eiti ir eiti, it tas amžinas žy-

VIRŠŪJE: Dainavos ansamblis su savo vadovais naujausiam sąstate, 15 metų sukakties proga, balandžio 9 d. Marijos aukšt. mokyklos salėje Chicagoje išpildys sukaktuvinio koncerto programą.

APAČIOJE: Dainavos ansamblio vienas iš dirigentų Algis Šimkus repetitijos metu tariasi su ansamblio taut. šokių grupės vadovu I. Raliene dėl koncerto programos.

RUOŠIASI A.L. TAUTINĖS SAJUNGOS SEIMUI

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Centro Valdyba kovo 26 d., Dubysos patalpose, sukvietė platesnį vienminčių susirinkimą, aptarstyti būsimos seimo programą ir pasisakyti eiliniams reikalais.

Susirinkime, be Centro Valdybos, dalyvavo Chicago skyriaus valdyba, E. Chicago skyriaus atstovai: K. Pocius ir R. Nemickas, Cicero — p. Vasys ir dr. K. Sruoga, Wisc. — p. Petrušaitis, Vilties D-jos pirm. dr. J. Bartkus, Chicago ALT skyriaus pirm. dr. Kv. Verbickas, P. Vėbra ir spaudos komisijos atstovai.

Sąjungos pirmininkas inž. Eg. Bartkus painformavo dalyvius apie šaukiamą Tautinės S-gos seimą. Vilties Draugijos pirmininkas dr. Bartkus pranešė, kad seimo metu vyks ir šios draugijos narių susirinkimas.

Susirinkimo dalyviams pasisakius kai kuriais klausimais eita prie atskirų komisijų sudarymo.

Sąjungos pirmininkui inž. Bartkui pasiūlus buvo sudarytos šios komisijos:

Seimo rengimo komisija — vadovauja Chicago skyriaus pirm. A. Janukaitis su

Paciūmi, Petrušaičiu ir kt.

Banketo komisija — vadovauja — P. Vėbra su Nemicku ir kt.

Ponių tautos komisija — vadovauja B. Paplenienė ir kt.

Palydu komisija — vadovauja A. Virbickas ir kt.

Spaudos komisija — vadovauja Jurevičius, Kasniūnas, Rekašius.

Iš visų čia paminėtų komisijų, žinoma, daugiausia turės vargelių: Seimui rengti komisija.

Po susirinkimo įvyko kukli kavutė, kuri ilgokai užsitęsė. Kavutės metu buvo pasisakyta įvairiais aktualiais reikalais. Ypač dėl P. Grigaičio įžaidinėjimo mirusio Dr. Br. Dirmekio. Po visų pasisakymų susirinkusi e. i. vienbalsiai įpareigojo Centro Valdybą per visą lietuvišką spaudą pareikšti P. Grigaičiui griežtą protestą.

J. Jurevičius

E. CHICAGO

Paskirstytas pelnas

Tautinės Sąjungos East Chicago skyriaus visuotinis narių susirinkimas įvyko kovo 17 d., 3:30 val. p. p. šv. Pranciškaus lietuvių parapijos patalpose, Harbor, Indiana. Susirinkimą atidarė skyriaus pirmininkas Kazimieras Pocius, kuris pakvietė pirmininkauti Joną Rimkūną, sekretoriauti A. Domarkienę.

Pagrindinis šio susirinkimo tikslas — paskirstyti gautąjį pelną už parduotą namą, atstovų išrinkimas į Tautinės Sąjungos įvykstantį seimą ir patalkio-pabaigtuvių aptarimas.

Po ilgokai užsitęsusių diskusijų susirinkimas gautąjį už namą pelną paskirstė: Antano Smetonos monografijos išleidimui \$600.00, Tautinės Sąjungos Centro Valdybai \$200.00, Vilties Draugijai \$200.00, Lituanos žurnalui \$100.00, Vasario 16 Gimnazijai \$50.00, Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo signatarams: profesorui Kairiui ir profesorui Biržiskai po \$50.00, ir patalkio-pabaigtuvėms suruošti \$150.00.

Visas kitas gautas pelnas nutarta laikyti skyriaus kasoje kitiems reikalams.

Į Tautinės Sąjungos Seimą, įvykstantį gegužės 27 — 28 d. buvo išrinkti: skyriaus pirmininkas Kazimieras Pocius, sekretorius Tadas Mečkauskas ir Jonas Rimkūnas.

Pakenė

Artėja Dainavos jubiliejinis koncertas

Dainavos sukaktuvinis koncertas jau ne už kalnų. Jis įvyks balandžio 9 d. Marijos aukštesniosios mokyklos salėje.

Ansamblio koncerto programoje svarbiausią vietą užima J. Siniaus kantata "Troškimas laisvės", kurią atliks choras su solistais Dana Stankaityte ir Algirdu Braziumi. Fortepionu dainas, vargonais — Algis Šimkus. Kantatą diriguos Stepas Sodeika.

Antrosios programos dalies pirmoje pusėje bus išpildyta merginų ir senio scena iš St. Šimkaus operos "Pagirėnai". Čia, be choro, dainuos Dana Stankaitytė ir Jonas Vaznelis. Toliau mišrus choras, diriguojamas Algio Šimkaus, sudainuos tris dainas, o po to seks taut. šokiai, D. Stankaitytės ir J. Vaznelio duetas, A. Brazio solo, vyrų choro dainas, mišraus choro dainas. Taip pat pajvairinimui bus ir kelios deklamacijos.

Nors šis pastatymas vyks

koncertinėje formoje, tačiau režisierius Antanas Rūkas čia jam žada duoti naują veidą. Gražios Viktoro Petravičiaus dekoracijos taip pat padės sudaryti jaukesnę koncerto nuotaiką.

Susidomėjimas šiuo sukaktuvinio Dainavos koncertu Chicagoje yra didelis. Daugumas bilietų jau buvo išparduoti kelioms savaitėms prieš koncertą. Reikia tikėtis, jog ir šį kartą salė bus perpildyta, kaip ir per kelis ankstesnius ansamblio pasirodymus.

E. Š.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Po ilgos ir sunkios ligos

VALERIJA LASTAUSKIENEI

mirus, jos dukterį V. NEMICKIENĘ, Dr. BR. NEMICKĄ, jų sūnus ir artimuosius giliai užjaučia ir drauge liūdi

E. J. Sirusų šeima

VALERIJOS NEMICKIENĖS mamai

A. A. V. LASTAUSKIENEI

mirus, visai BRONIAUS NEMICKŲ šeimai, netekusiems brangiosios mamos, uošvės ir senelės, reiškiamie širdingą užuojautą ir kartu visi liūdime

Elena, Dalia, Romualdas, Rimgaudas ir Vidas Nemickai